

Dolenjski list

Tednik okrajev Črnomelj, Kočevje in Novo mesto

Lastniki in izdajatelj: Okrajni odbor SZDL Črnomelj, Kočevje in Novo mesto. — Izdaja vsak petek. — Ureja uredniški odbor. — Uredništvo in uprava: Novo mesto, Cesta komandanta Staneta 25. — Poštni predal 23. — Telefon uredništva in uprave 127. — Tekoči račun pri Narodni banki v Novem mestu 616-T-151. — Letna naročnina 500 din, polletna 250 din, četrtletna 125 din. — Tiska tiskarna Slovenskega poročevalca v Ljubljani

PO NOVOMEŠKEM OBČINSKEM PRAZNIKU

Novomeščani so se oddolžili spomenu vseh žrtev NOB

Skoraj celotedenske kulturne prireditve v Novem mestu pred praznovanjem občinskega praznika, prizadevanje prebivalcev, da bo imelo mesto za ta prvi občinski praznik čim lepši izgled, zlasti pa prizadevanje mestnega odbora ZB in LOMO, da dokončno uredi spomeniško vprašanje v mestu do praznika, so najboljši dokazi, kako globoko so tradicije Novomeščanov in kakšno mesto zavzema v njihovih srcih spomin na vse tiste, ki so dali življenja za našo neodvisnost ter, kot je poudaril v govoru tovariš Rodoljub Čolakovič, »s krvjo cementirali enotnost vseh jugoslovanskih narodov.« Prvo praznovanje občinskega praznika mestne občine Novo mesto je bilo zato ena sama manifestacija naše enotnosti in pripravljenosti, da v spomenu na velike žrtve, ki smo jih dali v času NOB, branimo te pridobitve z vsemi sredstvi pred vsakomur — če bo potrebno tudi z novimi žrtvami.

Prireditve v Bršljinu in v Novem mestu so bile dobro obiskane, razen spomeniške večera, ki ga je priredil SKUD Dušan Jereb z uprizoritvijo Mile Klopčičeve igre »Matie«, ki bi zaslužila večjo udeležbo Novomeščanov. Na svečani akademiji v sredo zvečer pred praznikom pa je bila udeležba še prevelika, saj vsi niso niti mogli v dvorano. Ta akademija je bila privedno presenečenje za vse udeležence. Presenetil je pionirski pevski zbor, ki je pod vodstvom tov. Kastelčeve zapel nekaj lepih pesmi. Prav lepa je bila recitacija osmošolca Perparja, nastop godbe Ljudske milice iz Ljubljane in njena glasbena izvajanja so bila za večino udeležencev pravo doživetje. Nič ni pomagalo, dve točki so morali še dodati na splošno željo občinstva, ki ni štedilo s priznanjem.

Na dan praznika 29. oktobra se je pričela slavnost s svečano sejo LOMO, katere so se udeležili tudi član Zveznega izvršnega sveta Rodoljub Čolakovič, predsednik izvršnega sveta LRS Miha Marinko, podpredsednik izvršnega sveta LRS dr. Marijan Brečelj, član izvršnega sveta LRS Jože Borštnar, kandidat novome-

škega okraja za zvezno Ljudsko skupščino ing. Jože Levstik in drugi gostje ter predstavniki ljudske oblasti in množičnih organizacij. Med prvimi gosti, ki so se udeležili proslave, je prišel tudi pisatelj Etbin Kristan. Po seji so vsi odšli na prostor pred staro Kresijo, kjer je že bila zbrana večstošogla množica prebivalcev Novega mesta in okolice ter zastopnikov okoliških občin, pred častno tribuno pa so bili zbrani svojci padlih herojev in žrtev.

Goste in udeležence proslave je pozdravil v imenu mestne občine predsednik Lojze Ivančetič in predal besedo predsedniku izvršnega sveta LRS Mihi Marinku, ki je uvodoma čestital prebivalcem Novega mesta k prvemu prazniku in k lepi zamisli in izvedbi spomeniškega problema v mestu ter poudaril, da se ob teh spomeniških spominjamo velikih stvarí, za katere smo dali velike žrtve, na kar ne smemo nikdar pozabiti. Po njegovem govoru so odkrili doprnsa kipa komandantu Stanetu in komisarju Petru, spominsko ploščo narodnim herojem Dolenjske, 127-tim padlim borcem, 113 talcem in žrtvam fašističnega

nasilja, ter kip »Pesem svobode«. Po odkritju spomenikov je sekretar mestnega komiteja ZKS Miha Počrvina v številnih nakazal gospodarski napredek mesta po osvoboditvi. Za njim je povzel besedo član Zveznega izvršnega sveta Rodoljub Čolakovič, ki je v daljšem govoru orisal pomen naše borbe in žrtev med vojno ter tudi današnjo borbo jugoslovanskih narodov za enakopravne odnose med narodi, bodisi velikimi ali malimi. Tovariš Čolakovič je poudaril, da živimo v času, ko umira staro in se poraja novo. Naša stvar-

nost je odraz tega novega porajajočega se. Naše velike žrtve za to novo stvar in naši veliki sinovi, kot sta bila tudi Stane Rozman in Boris Kidrič, ki so dali kri za to veliko novo dobo, so vidni glasilci te dobe. Ti naši napori, borba in žrtve so našli velik odmev v delovnih ljudeh v svetu, ki vsak dan z večjimi simpatijami spremljajo našo borbo. Njegova izvajanja so udeleženci večkrat prekinili z viharim odobravanjem.

Po zborovanju so se prvi odprla vrata Dolenjskega muzeja, o katerem bomo še pisali.

V terek so volili v novomeški okrajni zbor proizvajalcev

V terek dopoldne so bile v 11 volilnih enotah novomeškega okraja volitve v zbor proizvajalcev industrijske skupine. Udeležba je bila povsod dobra in so se v glavnem volitve končale že v dopoldanskih urah. Tako so se v 10. volilni enoti, ki jo sestavljajo podjetja: okrajna pošta, Okap, Kremen, Kovčija, Krojači in Vodovod, končale volitve že ob pol 11. uri dopoldne. V tovarni

lesnih igrašč so začeli volitve že ob 8. zjutraj, tako da so se volitve lahko udeležili delavci nočne izmene, takoj po 14. uri, ko je prišla na delo tretja izmena pa so volitve zaključili. V železniški kurilnici, na postaji in sekciji za vzdrževanje proge so končali volitve že zgodaj. Do 18. ure so bili znani prvi rezultati v posameznih volilnih enotah. Tako je bil v 7. volilni enoti, ki jo sestavljajo vsi trgovinski in gostinski obrati v Novem mestu, izvoljen za odbornika zbora proizvajalcev Vane Murn, trgovski poslovodja iz Novega mesta. V 5. volilni enoti je dobil največ glasov Jože Mohorič, delavec v kurilnici, v 6. volilni enoti pa Vinko Bele, direktor gradbenega podjetja »Krkas«. V sredo so volili v nadaljnjih petih volilnih enotah sektorja Smarjeta, Skocjan, Sentjerne, Gotna vas in Dolenjske Toplice, 5. novembra pa še v ostalih.

Člani Socialistične zveze, delovni kolektivi, podjetja, zadruga, ustanove in vsi državljani, prispevajte v VOLILNI SKLAD.

Vsa denarna sredstva nakazujte na tekoči račun pri NB št. 601-T-290.

VREME

za čas od 6. do 12. novembra
Pretežno oblačno in deževno vreme; v prvi polovici prihodnjega tedna postopno izboljšanje.

Partizanski Semeč je proslavil prvi občinski praznik

Sovražna okupacija zavednih prebivalcev semiške občine ni našla nepriljubljenosti. V kraju je že obstajala močna partijska organizacija, ki sta jo vodila brata Jože in Lojze Mihelčič iz Vapče vasi. Italijani so zasedli Semeč s 840 moških, toda pomoč so lahko našli samo pri znanem organizatorju bele garde župniku Erklavcu in njegovih klerikalnih oprtnikih pretežna večina prebivalstva pa jih je sovražila kot fašistične pritepenice in zato sledila klicu Partije in OF. Poleg materi-

Ogledno si del Novega mesta iz vojnih dni, pa bomo lahko presodili, koliko naporov, žrtev in odločnosti je bilo treba, da je vstalo iz ruševin in tako prenovljeno pričakalo 29. oktober — svoje prvo veliko praznovanje.

Kočevska pred volitvami

Kočevski so spomeniška praznovanja 10. obletnice I. zbora slovenskih odposlancev odmerile malo časa za priprave na volitve, vendar so predvolilna zborovanja v glavnem že končana in so v celoti uspele. Kljub slabim prometnim zvežam in raztresenosti kočevskih domacij je bil obisk na predvolilnih zborih nenavadno visok in razgovori o predlaganih kandidatih zelo živli. Na vseh zborih so sprejeli za kandidata v Zvezno Ljudsko skupščino Tona Fajfarja, v Republiško pa so predlagale vsaka volilna enota svojega. Tako bo prva volilna enota kandidirala IVANA MACKA - MATIJA, podpredsednika Izvršnega sveta, druga dva kandidata in sicer MATIJO MALEZIČA - CIRILA in IVANA HAJDIGO, v tretji volilni enoti pa so predlagali predsednika OLO v Kočevju JANEZA PIRNATA in METODA MIKUZA. V Morziju je zbor volivcev z navdušenjem sprejel predlog, naj kočevski okraj zastopa v Zvezni Ljudski skupščini TONE FAJFAR, v republiški pa podpredsednik Izvršnega sveta IVAN MACEK-MATIJA.

Tudi kandidati za okrajne, republiške in zvezne zbore proizvajalcev so že potrjeni. Tako bodo v Zbor proizvajalcev Ljudske skupščine FLRJ v nočnem voboru volili za Industrijsko skupino AVGUSTA JAZBINSKA, a v kmetijsko JANEZA HRIBARJA. V Republiški Zbor proizvajalcev pa so predlagali za kmetijsko skupino skupaj s Črnomljem FELIKSA RAZDRIHA, predsednika Zveze sindikatov in JOZETA BRKOPCA, direktorja Kmečke knjige.

V industrijski skupini za Zbor proizvajalcev Ljudske skupščine LRS kandidirata v kočevskem okraju dva kandidata — ZAGAR JOZE, pomočnik direktorja Kmetijsko - gozdarskega posvetstva v Kočevju in KAREL GRM, rudar.

Zagar Jože je po poklicu višji gozdarski tehnik. Rojen je leta 1911 kot sin polkmeta pollogovca. Jože je bil eden izmed enajstih otrok Zagarjeve družine, zato je že v rani mladosti trpel pomanjkanje. Po četrti gimnaziji je moral ostati zaradi revščine doma na posestvu in se je šele 1930. leta vpisal v gozdarsko šolo. Zaradi naprednega prepričanja je bil dvakrat premeščen. Že v začetku italijanske okupacije je s člani OF zbral denar in material za podporo partizanom. Na osvobodjenem ozemlju je kot gozdarski strokovnjak delal v Gospodarski komisiji OF. Po osvoboditvi je delal na mninstvu za gozdarstvo vse do leta 1947. Odtlej živi na Kočevskem in skrbi požrtvovalno

po svojih močeh in sposobnostih za napredek tega dela slovenske zemlje. Volilci so ga predlagali za Zbor proizvajalcev Ljudske skupščine LRS kot dobrega poznavalca kočevske gospodarske problematike in kot odločnega borca za pravice delovnega človeka.

Karel Grm je rojen 1914 v Gabrju ob Sv. Križu pri Litiji kot sin srednjega kmeta. V mladosti se je učil čevljarstva, bil večkrat lačen kot sit, se spril s mojstrom, ki ga je pretepal, delal na cesti in iskal priložnosti za zaslužkov. Ko je odslužil vojske, se je zaposlil kot delavec v tovarni in kot hlapec na graščini. V juniju 1942. je šel v partizane. Potem je delal v kočevskem rudniku in organiziral odprniško gibanje, toda karabinerji ga zapro in ljubljansko sodišče mu prisodi internacijo v Gonarsu. Ko so zavezniški taborišče osvobodili, se je kot partizan prekomorske brigade boril od 22. avgusta 1944 do 12. VI. 1945. Doživljal je nestrobo blik na zmagoviti poti partizanov od Splita preko Ljake do koroske meje.

Karla Grma poznajo kočevski rudarji in ljudstvo kočevskega okraja kot preprostega zavednega državljanca, ki se nenehno trudi, da bi čim več prispeval k industrijskemu dvigu in napredku Kočevske.

Na zborih volivcev v kočevskem okraju se je videlo, kako globoko rano je vsekral krivičen sklep okupacijskih oblasti v Trstu in v con A, da izroče slovensko prebivalstvo Italijanskemu imperijalistom v upravo. Zbor volivcev so našeli tudi vrsto gospodarskih vprašanj, ki jih bo treba že v bližnji bodočnosti rešiti.

Ponekod bo treba napeljati električno in svet drugje bo treba urediti davke na posamezna kmečka gospodarstva. Zbor volivcev v Dvorski vasi je po pravil napake administrativnega predpisanja davkov izpisarne s tem, da so nekaterim previsoko obremenjenim davčnim obveznikom odpisali davke in odpis razdelili na močnejše in bogatejše kmete. Pri tem so upoštevali vse okoliščine pri posamezniku. Delazmočno član družin, majhne otroke in bolnike, nesrečo pri življenju in podobno, na drugi strani pa tudi večje dohodke, zlasti pri kupcih z lesom. Med najbolj uspele zbere volivcev lahko prištejemo v kočevskem okraju zbor volivcev v Strugah, občina Videm - Dobre polje, kjer so volilci do zadnjega kotička napolnili šolsko sobo. Tudi žene so živahno posegale v razpravo. Ko so slišali da so v sedanjih občinah sprejeli za kandidata predsednika OLO Kočevje Janeza Pirnata so več druge kandidate odklonili, če da bodo volili samo enega, Pirnata, ki pride čisto mednje in imajo vanj popolno zaupanje.

Ze v bližnji bodočnosti bo treba misliti na elektrifikacijo Struge, Karlovice, Trave in Kolpske doline, kjer se vedno gore petrolejke. Trava naj bi dobila tudi novo šolo, ker je stara porušena. Nove šole pa so potrebne tudi v Novem in Starem kotu.

Uspešni zbori volivcev v kočevskem okraju so pokazali, da si kočevsko prebivalstvo želi napredka in da se z vsakim dnem zavestneje bori za lepšo bodočnost.

Vsem članom in pristašem SZDL

Novembrske volitve morajo: potrditi pravilnost politike, ki je rešila delovne žene naše domovine stoletnih okovov, ki jih je izenačila v vseh pravicah z moškimi in jim ustvarila možnost vsestranskega sodelovanja na vseh področjih političnega, gospodarskega in družbenega razvoja; je naša zaostalost, v prvi vrsti zaostalost na vasi, ovira delovne žene, da bi aktivne sodelovale v političnem življenju; toda borba proti tej zaostalosti bo ustvarila boljše pogoje za sodelovanje žen v družbenem življenju, kar je neogibni pogoj za doseg popolne enakopravnosti žene in za napredek vse naše družbene skupnosti;

potrditi pravilnost politike, ki je mladini naše države posvetila veliko pažnjo in ji omogočila vsestranski razvoj; naša skupnost dolguje mladini naj-

večje priznanje za njene velkanske napore in žrtve v vojni, za njeno množično sodelovanje v obnovi in izgraditvi države, v zgraditvi naše armade in krepitvi neodvisnosti in svobode naše države; v novembrskih volitvah bo šlo na volišča veliko število mladincev in mladin, ki bodo prvič izkoristili volilno pravico, glasovali pa bodo skupaj z vso mladino za to, da naša skupnost v svojem nadaljnjem razvoju posveti mladini še večjo pažnjo;

potrditi pravilnost politike neprekinjene krepitve Jugoslovanske ljudske armade kot močnega orodja za obrambo nacionalne svobode in neodvisnosti naše domovine ter ohranjanja miru;

potrditi pravilnost zunanje politike naše države, ki je zagotovila našim narodom prijateljstvo in ugled pri velikem številu drugih narodov in držav. Na novembrskih volitvah bomo glasovali za nadaljevanje sedanje politike, za krepitev prijateljstva z vsemi narodi, ki žele prijateljstvo z našo državo, za krepitev balkanskega sporazuma z Grčijo in Turčijo, za nadaljnje razvijanje prijateljskih odnosov z ZDA, z Veliko Britanijo in Francijo, za normalizacijo odnosov z vsemi sosedi in drugimi državami, ki še danes kažejo sovražno držanje nasproti naši državi, za pravilno rešitev tržškega vprašanja, tako kakor to najbolje ustreza interesom miru in interesom samega tržškega prebivalstva, za aktivno borbo proti vsem agresorskim tendencam v sodobnem mednarodnem življenju in proti vsem tistim silam, ki hočejo razpohvatiti in siliti spore in nesoglasja, ki so danes v svetu, za nadaljnjo oporo pravilni in osvobodilni borbi narodov, ki se bore za svojo svobodo in neodvisnost, za nadaljnjo oporo politiki krepitve vloge Združenih narodov.

(Iz volilnega proglaša)

Od tedna do tedna

Tostran Soče v bližini Trzica, na malem gričku sredi ravnine, je veliko vojaško pokopališče z grobovi in prvi svetovni vojni padlim Italijanom. Kraj se imenuje Sredipolje in iz tega imena so Italijani napravili spakendranok Redipolje, ki pa kljub temu še vedno zgovorno pričča, da je tu še slovenska zemlja. V neposredni bližini so Dobrovec, Opatje Selo, Kostanjevica in stražna Grmada, postojanke iz prve svetovne vojne, prepregnje s krvjo sto in stotisočev padlih žrtev.

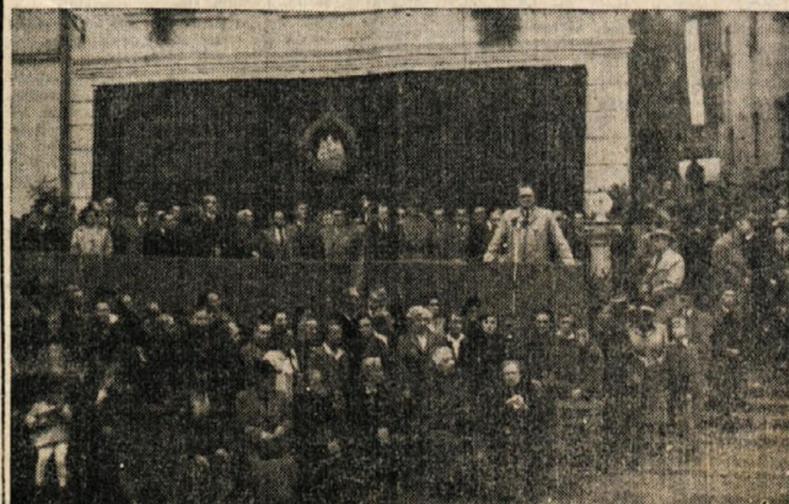
4. novembra — ob obletnici propada avstro-ogrške monarhije ter italijanskega vdora na slovensko ozemlje, se zberejo na tem mestu vsako leto italijanski ministri, visoki funkcionarji ter razni bivši in sedanjí hierarhi in teatralno ceremonijo. Tam obujajo slavo italijanskega imperijalizma in spomine na dobo, ko so razširili italijansko mejo do Julijskih Alp, Snežnika in Sušaka. Na teh manifestacijah so ponavljali svoje imperialistične teze, da je dala Italija v prvi svetovni vojni žrtve, za katere je bila priključitev Italiji slovenskega Primorja, Istre, Reke, Zadra in drugih jugoslovanskih ozemelj še vse premajhno plačilo. Po drugi svetovni vojni pa razlagajo tam demokristjani, da je izguba večjega dela teh ozemelj za Italijo udarec, ki ga bojdá ni zaslužila. Sprejela ga je samo začasno, kot nezogibno zlo. Zato pa je treba vrniti Italiji brez oklevanja celotno tržško ozemlje. Dokler tega ne bo dobila, je nemogoče, da bi sodelovala z Jugoslavijo. Še več! Italija bo celo prisiljena revidirati svoje odnose do evropske skupnosti in morá celo do Atlantskega pakta. Manifestacija v Sredipolju je bila skratka, tudi letos, običajna nacionalistična ceremonija, po svojem duhu na les podobna tistim, ki jih je

privejal dolgo vrsto let popadki fašistični režim.

In vendar bi morali nasti italijanski državnik prav na tem tragičnem mestu, ob grobovih stotisoč žrtev imperialistične vojne druge besede, če bi jih količkaj pratesla usoda pokopanih vojakov. Ob ljubi bi morali svojemu ljudstvu, da se to nikoli več ne bo ponovilo, pokazati pripravljenost za miroljubno reševanje mednarodnih sporov ter dati resnične dokaze »dobre volje«, o kateri je govoril na lanski proslavi De Gasperi. To dobro voljo so jugoslovanski narodi in vlada jasno pokazali. Ponudili so številne konstruktivne predloge ter izpovedali pripravljenost tudi na žrtve, če bi omogočile dobro sosedstvo v prihodnosti.

Kje pa sta italijanska »dobra volja« in pripravljenost? Pella je te dni ponovil v Parizu svojo zahtevo po tržškem ozemlju: mar naj bo to italijanska »dobra volja«? Obe coní STO Italiji, Jugoslovani pa naj bodo zadovoljni, če Rim uradno še ne postavlja zahteve po Istri in Primorski...

Pokopališče v Sredipolju je zgradil Mussolini s posebnim namenom in temu namenu, povzdigovanju italijanskih imperialističnih načrtov, služi še danes. Ceremonija v Sredipolju pa se je odvijala letos v posebnem ozačju: v streliške jarke razpotegnjene ob pokopališču, so se vnovič vrnile italijanske čete. Prav okolica Sredipolja bi morala namreč biti izhodna točka za italijanski marš na tržško ozemlje. Letošnji obiskovalci Sredipolja so videli zato pripravljene čete, topove in tanke. Opatiji pa so lahko na bližnji Grmadi, na vrstih v Trstu tudi čuječo jugoslovansko stražo: mrzlo, resno opozorilo za razgnete glave italijanskih vojakov.

Tako močnega zborovanja, kot je bilo na dan občinskega praznika, Novo mesto že dolgo ni doživelo. Pogled na častno tribuno in na svoje padlih, ki to razvrščen pred tribuno, Rodoljub Čolakovič med govorom

(Nadaljevanje na 2. strani)

Naš trgovski kader in negativni pojavi v trgovini

Kot debela rdeča črta se vleče skozi kroniko ljudskih sodišč pri nas že nekaj let gospodarski kriminal, ki mu zapadajo ljudje različnih poklicev. Ne bi mogli trditi, da ta pojav pada, pač pa preprosto, kot je to poudaril okrožni javni tožilec v Novem mestu, tovariš Leon Perhacec. Pri številu primerov gospodarskega kriminala, ki ga obravnava ljudska sodišča, pa pada presenetljivo visok odstotek na ljudi iz trgovine, to je na trgovski kader iz socialistične trgovine, iz sektorja, kjer je družba najbolj občutljiva in kjer je možnost nepoštenega prilastitja na račun družbe največja. Nštetno primerov te vrste kriminala smo obravnavali že v našem listu in tudi objavili dokaj ostre obsebe za kazenske prekrške nepoštenega poslovanja v trgovini. Skoraj na vsakem množičnem sestanku obravnavajo potrošniki primere slabega poslovanja v trgovinah, večkrat sicer malenkostne in nepomembne ter tudi neosnovane,

velikokrat pa tudi resne primere, ki zaslužijo obsodbo. Navzlic tem obravnavam in sodbam, pa negativni pojavi v trgovini ne padajo, pač pa, kot smo že navedili, rastejo.

Prav ob zadnjih dogodkih okrog Trsta, ki so razburili vse naše poštene rodoljube in zavedne državljane, smo imeli v trgovinah spet negativne pojave: posamezni trgovski uslužbenci (in celo skladiščniki) so omogočili nekaterim potrošnikom prekomerno kopiranje živil, ali kot pravi drugi odstavek 228. člena kazenskega zakonika, »dajali so prednosti posameznim kupcem in jim prodajali nesorazmerno velike količine blaga.« Ni bilo veliko takih primerov, toda bili so in posamezniki so bili zaradi tega dokaj občutno kaznovani.

Vsi ti ponavljajoči se primeri gospodarskega kriminala v trgovini, in še ti zadnji niti malo socialistični pojavi kažejo, da je vsa naša borba proti temu zlu nezadostna in neučinkovita ter da je treba podvzeti drugačne korake, če hočemo odstraniti ta madež naše socialistične trgovine.

Predvsem moramo poudariti, da pri delu trgovskega kadra manjka sleherni socialistični zavesti. Mnogo premalo smo storili, da bi to zavest z vsemi razpoložljivimi sredstvi in načinom dvignili. Na primer, zadovoljimo se s splošno, večših tudi neutemeljeno kritiko in morda se soočimo ljudskega sodišča s pripombo, da je ta pač premla in ni več. Niti enega primera pa do sedaj nismo ugotovili, da bi družba kot celota obsodila človeka, ki se je namenoma pregrešil zoper družbene koristi, obsodila pa tako, da bi mu v bodoče onemogočila podobno kaznovalno dejanje. Nasprotno, z nezadostno družbeno kontrolo in šibko kontrolo odgovornih organov omogočamo posameznikom, ali jih celo potiskamo v gospodarski kriminal, tistim, ki so prestali kazni, pa spet nudimo polno možnost, da nadaljujejo prejšnji kriminal. Primer:

Dva trgovska uslužbenca sta bila spomlad obsojena pred okrajnim sodiščem v Novem mestu zaradi gospodarskega kriminala z zaporno kaznijo. Komaj sta prišla iz zapora, sta došla še boljše službeno mesto. Oba sta na položaju trgovskega poslovođa in še v takih položajih.

»Spominski kamen ljudstvu izklesan, oznanja partizansko govorico, kar storil jaz sem, je usak dolžan, kdor ljubi dom, svobodo in pravico!«

Semč je proslavlja občinski praznik

(Nadaljevanje s prve strani)

njih dogodkih. Prav tako je govoril tudi o naših skupnih gospodarskih problemih, težavah in uspehih ter bodočih perspektivah našega gospodarskega razvoja, v katerem mora priti do izraza prav tako enotnost, kot so jo pokazali naši narodi v času NOB in pri zadnjih dogodkih, ker je to največje jamstvo popolnega uspeha.

Po zborovanju so odkrili na novopreurejenem kulturnem domu spominsko ploščo narodnemu heroju Jožetu Miheliču, po katerem se odslej tudi imenuje dom. Na plošči pod imenom so citirali iz zadnjega pisma Jožeta Miheliča, ki ga je pisal svoji materi dan predno so ga zverinoko ubili kot prvega obojca v Sloveniji:

»Po odkritju spominske plošče je bila odprta razstava kmetijskih in obrtnih izdelkov semiške občine. Po obsegu sicer skromna razstava, je bila okusno pripravljena, hkrati pa je pokazala odločen gospodarski napredek te občine, zlasti pa osnove bodočega razvoja. Zanimivi so bili razstavljeni izdelki tovarne radijskih delov Telekomunikacije iz Vrtače pri Semčju, pa tudi izdelki obrtnih odsekov kmetijske zadruge, kakor tudi izdelki domače mlekarne. Kmetijski pridelki ter sadeži so zbujaši zanimanje vsakega obiskovalca.

Pomembna kulturna pridobitev za semiško občino je nova kinoaparatura v preurejenem kulturnem domu Jožeta Miheliča, na kateri so prvič zavrteli film na občinski praznik. Na sporedu je bil slovenski film »Na svoji zemlji«, ki si ga je ogledalo veliko število domačinov. Poslej bodo imeli redne filmske predstave. Tudi fizikturni dom je na novo preurejen, tako da ima Semč sedaj kar dva dvorani, kar nima noben drug kraj v Beli krajini. S takim in še večjim zanosom, pa tudi uspehi, bodo v občini Semč praznovali 28. oktober vsako leto.

»Evo ti Trst. Damo ti ga, ker smo med vojno slišali o nelzmeren kurjem junaštvu v Ljubljanski pokrajini. Kako pa mislijo oni drugi tam preko, je pa tudi pomembno vprašanje. Zaenkrat se mi nikar ne napaka makaronov in polente, ker bi se potem poznala sled od Trsta pa vse do Kalabrije!«

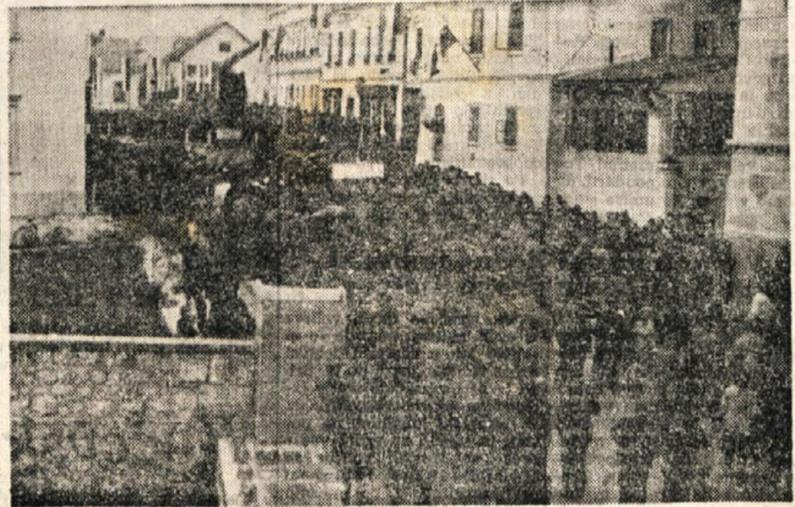
valnicah, kjer je kontrola največ bolj redka. Resno dvomimo, če poznajo uslužbenci v trgovini določila našega kazenskega zakonika, na primer člene 224 do 234, posebno pa člen 228, po katerem so bili obsojeni posamezni uslužbenci v zadnjem času. Zelo zanimivo bi bilo vedeti, koliko povprečno poznajo trgovski uslužbenci gospodarsko in politično problematiko v državi in v svetu ter koliko je bilo sestankov z njimi, da bi se z vsem tem seznanili. Samo tehnično obvladavanje trgovinskih poslov je bilo za kapitalističnega trgovca morda dovolj, za socialističnega pa je to odločno premalo! Kakšno spričevalo socialistične zavesti bi mogli dati staremu trgovcu,

vestjo vzgajajo tudi naš mladi trgovski kader. So to res samo posamezniki, a taka trgovska praksa je zelo nalezljiva, posledice pa vidimo skoraj vsak dan.

Značilen je tudi pojav v trgovski mreži po prvih obsodbah po členu 228 2 od. KZ. Mnogi poslovodje so kar otrpnili in se padli v drugo skrajnost: ročejo naročiti blaga, ali se omejujejo na zelo nepomembne količine. S tem so spet hote ali ne hote povzročili resno nezaupanje pri potrošnikih, ki sprito takih praznih trgov in res mislijo, da blaga ni. Na mah je v vseh trgovinah zmanjkalo soli, čeprav so skladišča polna in jo proizvajalna podjetja ponujajo v neomejenih količinah. Podobno je tudi z dru-

sameznikom, ki imajo za to vedno dovolj sredstev.

Iz vsega navedenega je razvidno, da je treba začeti borbo proti gospodarskemu kriminalu in negativnim pojavom v trgovini predvsem pri vzgoji trgovskega kadra in dvigavanju socialistične zavesti uslužbenstva v trgovini. Načina in sistematika politična vzgoja ljudi na tako občutljivem in izpostavljenem družbenem opravku je še prav posebno potrebna. Kadar pa nekdo navzlic temu namerno pada v kriminal, mu je treba to v bodoče onemogočiti s tem, da ga zaposlimo tam, kjer ne bo imel možnosti za ponoven padec v kaznivo dejanje. Enako

Pogled na del množice pred začetkom slovesnega praznovanja prvega občinskega praznika v Novem mestu in pred odkritjem in spomenika NOB

ki je ob zadnjih primerih dajanja prednosti posameznim potrošnikom izjavil, čes, mi zakona, po katerem bi me mogli obsoditi. Lahko brodam, kolikor kdo hoče, samo da ustvarim večji promet. Torej njegova zavest se prične in konča samo v prometu, v dobičku, čeprav bi s takim dejanjem lahko povzročili ob določenem času resno škodo širokemu krogu potrošnikov, katerim je prverstveno odgovoren za svoje delo. In ne pozabimo, trgovca s tako za-

gimi predmeti. Če je bilo rečeno, da se naj omeji prekomerno izdajanje potrošnih predmetov, s tem ni rečeno, da kmet, ki rabi sol za zelje ali meso, sedaj ne bo mogel kupiti nekaj kilogramov soli več. Nasprotno, še posebej je bilo poudarjeno, naj se blago izdaja v mejah dosežanje povprečne potrošnje rednim potrošnikom, prepreči pa samo prekomerno kopiranje zaloga

pa je nujno potrebna v trgovini dosledna družbena kontrola, ki najlažje prepreči marsikatero nepošteno dejanje in tudi obvaruje posebno mladega človeka pred padcem v kriminal. Tudi današnji način nagradjanja v trgovini, ki stili k večanju prometa ne glede na način in okolščine, ni v prid dvigu politično-socialistične zavesti trgovskega uslužbenca.

Ali bosta Škocjan in Smarjeta res ostala brez avtobusne zveze?

Posobna strokovna komisija okrajne Uprave za ceste je pred kratkim pregledala nekaj zasilih mostov v novomeškem okraju. Ugotovila je, da je nekaj takih mostov v zelo slabem stanju. Najmanj šest zasilih mostov: most čez Krko v Smarjeti pri Žužemberku, mosta čez Krko v Dragi in Dobravi, most v Zalogu pri Škocjanu, manjši prepusi v Kromovcu in most med Smarjeto in Zburami, je potrebno takoj obnoviti, ali pa zapreti promet na teh cestah. Dva od teh, to je most čez Krko pri Smihelu in v Dragi proti Maharovcu je komisija že zaprla za promet. Čez most na Krki pri Dobravi pa je že od poletja zabranjen težki tovorni promet, obstaja bojazen, da pa bo treba zadržati še ostale tovrstni promet.

Zelo resna prometna ovira bo nastala, če bo treba zapreti most v Zalogu, ker gre ted avtobusna zveza Krško—Škocjan—Smarjeta—Novo mesto, torej prometna žila. Če most ne bo v najkrajšem času obnovljen, bo treba seveda promet na tej cesti zapreti, s čimer bosta ostala Škocjan in Smarjeta, ter tudi ostali kraji ob tej avtobusni progi brez avtobusne zveze s svetom.

Večina mostov je bilo med vojno uničenih, po vojni pa so bili zasilno obnovljeni. Provil zoriži so sedaj dotrpeli in je zato nevarnost nesreče velika, posebno pri tako povečanem prometu. Da se izognemo nesreči, ki se pri takem stanju mostov lahko kaj hitro zgodi, je okrajna Uprava za ceste zaprla promet čez najnevarnejše mostove.

Za obnovo vseh navedenih mostov je potrebno približno tri milijone dinarjev, teh pa nima niti okrajna, niti okrajna Uprava za ceste. Tehnične možnosti za obnovo teh mostov so, samo če bi bil denar. Tako pa stoji sedaj Uprava za ceste pred resnim problemom, kajti v slučaju, da se za ta zelo nujna dela ne bi moglo dobiti sredstev, bi bil ves tovorni promet na navedenih cestah onemogočen, s čimer bi bila prizadeta velika gospodarska škoda za ta del okraja.

Podprite podeželsko mladino pri njenem izobraževanju s prispevki v prehrani za Dijaško kuhinjo v Novem mestu!

Kapitalističen odnos do delovnih ljudi

Oglejmo si jih nekaj. V Mirni je privatni zidarski mojster Franc Kristof zaposljal večje število delavcev. Te delavce je čisto odjavil in prijavil Zavodu za socialno zavarovanje in dajal tudi neplačan dopust. Pri odjavljanju ni upošteval Uredbe o delovnem razmerju, zato zdej delavci ne morejo uveljaviti svojih pravic po zakonu o Socialnem zavarovanju.

Mislim, da nam mora biti jasno, da je Socialno zavarovanje zato izdalo svoje predpise, da jih upoštevamo in jih sprovajamo v življenje.

Uredba o ustanovitvi in prenehanju delovnega razmerja je bila objavljena v Uradnem listu št. 84/48 in je še vedno v veljavi, določa, da mora biti z vsakim novim delavcem sklenjena delovna pogodba. To posebno velja za sezonske delavce. Prav ista načela poudarja tudi osnutki uredbe o delovnih razmerjih v gospodarstvu.

Nekateri direktorji in upravniški podjetji, trdijo, da je sklenjanje delovnih pogodb birokracija. Toda z delovno pogodbo se samo urejajo delovni odnosi. Nekatera podjetja pa delajo kar po domače. Ko jim zmanjka dela ali denarja za izgotovitev zadnjih del, nenadoma odločijo: Ta in ta delavec nam ni več potreben, zato naj ne pride več na delo. Vprašujemo se, ali se v socialistični državi sme tako delati. Nikakor ne! Vsaka odpoved delovnega razmerja mora biti pisarna. Odpovedni rok je

najmanj enomesečni, vendar se določa po službenih letih. Ako ima podjetje sklenjeno pogodbo z delavcem in omenja ta pogodba 14 dnevni odpovedni rok, potem lahko delodajalec da pisarno odpoved 1. ali 15. v mesecu. Vsa podjetja morajo pri odpovedih upoštevati predpise, ki so objavljeni v uradnem listu FLRJ št. 20 in 26 v letu 1952.

Nezakoniti odpovedi je v našem okraju več. Posebno pri manjših podjetjih in raznih »Remonte podjetjih. Delavci izpolnjuje svoje dolžnosti, toda pravice, ki vam po zakonu pripadajo, tudi odločno zahtevajte.

Delavstvo se mnogokrat ne zaveda vseh pravic, ki jih ima. Premalo živo je med delavstvom delo sindikalnih organizacij. Držimo se načel, ki jih je postavil III. kongres Enotnih sindikatov Slovenije letos spomladi »Demokracija v odločanju, disciplina v izpolnjevanju!«

V Stopičah zaposluje Bohte v svojem peskolomu štiri delavce, pa nihče izmed njih ni socialno zavarovan. Tudi v I. 1953 je zaposljal v svojem peskolomu Mikolajn štiri delavce, ki prav tako niso bili socialno zavarovani. Pri delu se mu je en delavec onesrečil in je moral sam plačati stroške zdravljenja.

Takih in podobnih primerov je še več. Zato je dolžnost vsakega državljana, da se bori proti negativnim socialističnim družbi škodljivim pojavom. Okrajni inšpektor dela Kebe Ludič

Še o dimnikarski službi

Pogosti požari v našem okraju so narekovali svetu za notranje zadeve okraja Novo mesto, da je na svoji seji dobodba pričel vzroke teh pojavov in tako ugovoril:

Na eni strani slaba organizacija in delo gasilskih društev, na drugi strani pa je sestanek z dimnikarji pokazal, da se vrsto gospodarstev na vasi in v mestu upra čiščenje napeljav, pravilnemu zapiranju dimnih vratc itd.

Čeprav čl. 1. uredbe o ureditvi in opravljanju dimnikarske službe pravi: namen dimnikarske službe je, da z ometanjem kurilnih naprav in dimnih odvodov, ter z nadzorovanjem, ali te naprave ustrezajo veljavnim predpisom, zavaruje pred požarom splošno ljudsko premoženje, premoženje združnih in družbenih organizacij in zasebno premoženje. Ter nadalje v čl. 9. iste uredbe v 2. odst. koristnik (lastnik, organ upravljanja, najemnik, upravitelj itd.) zgradbe oziroma prostorov mora dopustiti dimnikarju ometanje dimnih odvodov in kurilnih naprav in mu ometanje plačati po tarifi, se vendar lastniki na podeželju upirajo obveznemu čiščenju. Če pogledamo, da predstavljajo naša mesta in vasi v večini primerov strnjena naselja, nekatere krita celo še s slamo, vidimo, da predstavlja nečiščenje dimnih napeljav, neizpolnjevanje strokovnih nasvetov dimnikarjev resno nevarnost za požare, ki bi upelel obročni kos naselja. Trdno smo prepričani, da večina naših državljanov tak odnos do dimni-

karjev, ko jih napadajo in podijo iz hiš, obojajo, saj so vsega obojajo v zvezi.

Tudi obč. LO se premalo poglablja v to vrsto dela in ne nudijo dovolj pomoči dimnikarjem, ki zanjo prosijo. So celo oddorniki, ki ne pustijo čiščenja svojih dimnih napeljav.

Slabo grajene čimne naprave, nepravilno in nezadostno zidana dimna vrata, polna podstrežja najrazličnejše hitro vnetljive navlake, so pogosti vzroki požarov, ki privatnikom ogromno škodijo, poleg tega pa predstavljajo resno nevarnost za bližino in daljnjo okolico.

Da bi se tako stanje v bodoče preprečilo bo tajništvo za notranje zadeve okraja Novo mesto dosledno nadziralo redno čiščenje dimnih napeljav in v smislu člena 20 uredbe o ureditvi in opravljanju dimnikarske službe, izročilo sieherno osobo sodniku za prekrške v kaznovanje, kazen pa je izredno občutna.

MALČKI KLICE VAS »RADOVEDNI PAVLIHA!«

V nedeljo 8. tega meseca Vas bo zopet obiskal »Radovedni Pavliha«. Udeležite se v čim večjem številu, da možiček ne bo razočaran.

Vstopnina za vas malčke je 5 din, za vaše manice pa deset din.

Predstava bo v osnovni šoli (v prvem nadstropju).

Vabj Vas »Radovedni Pavliha«

ČRNOMALJSKE ŽENE SO SPREGOVORILE

V Črnomlju so na razširjeni seji okrajnega odbora SZDL belokranjske žene sprejele sklep o ustanovitvi okrajnega pripravljalnega odbora Zveze ženskih društev. Ta odbor bo skrbel za društveno in družabno življenje belokranjskih žena. Pripravlja tudi širše povečanje za žene. V Zvezi ženskih društev bo predvsem treba razširiti zvezo žen-zadružnic. V Adlešičih imajo žene društvo za domačo obrt. Prav takega imajo tudi v Črnomlju. Žene v Črnomlju skrbje za mladi naraščaj, saj

bodo z Društvom prijateljev mladine odprle otroško igrišče. Marjive so tudi metliške žene, a v Gradcu se bodo vključile v kulturnometniško društvo. V preloški tkalski družini dela petdeset deklet in žena.

V predvolilnih dneh govorimo o predlaganih kandidatih in o uspehih zborih volivcev, toda pozabiti ne smemo, da so vselej lepo okrašene dvorane na belokranjskih predvolilnih zborovanjih skrb belokranjskih žena.

Zadnjih 100 ur življenja diktatoria Mussolinija

(3. nadalj.)

Po daljšem razgovoru so predgovoril nemškega komandanta, da je vzel s seboj Mussolinija in njegove spremljevalce. V italijanski koloniji je bilo samo še 15 avtomobilov. Po diplomatskem uspehu je prebil diktator preostanek noči pri Claretu. Ostalo mu je še 42 ur življenja.

Mussolini se je navsezgodaj, še ob štirih, dvignil, da bi ne bil zamudil odhoda nemških čet. Uro kasneje so se odpravili. Verjetno se je pridružil med potjo koloni za kak oddelek, kajti prebivalci Acquasertija so nekaj pred šestimi videli, da sta se združili v njihovi vasi dve koloni.

Na čelu kolone je bil nemški vodnik z motornim kolonom in strojnicami. Takoj za njim se je pejal s svojim oklepam avtomobilom Pavolini, nato 30 nemških tovornih avtomobilov — avtomobil Mussolinija in njegovega spremljevalca so bili na koncu kolone. Tik pred Musso, 15 km severno od Menagija, je

zadela kolona na cestno barikada, ki so jo napravili partizani.

Partizani so pozdravili prišlece z ognjem. Oklepni avtomobil in Nemci so na ogenj iz partizanskega orožja sicer takoj odgovorili, vendar niso bili kdovekak bojno razpoloženi. Zato se je nemški polkovnik podvil in hitro odposlal svojega parlamentarca, ki naj bi izposloval pri partizanih prosto pot zanj in za celo kolono.

Oddelek, ki je zaprl koloni pot, je bila jurišna brigada »Luigi Clericis, ki ji je poveljeval prof Pierluigi Bellini della Stella iz Florencia, s partizanskim imenom »Pedros. Njen komisar »Billa je bil po poklicu delavec. Oba mlada mošta sta preživela ostro zimo 1944-1945, ko je snežilo celo v Rimu, v hribih zahodno od Komskega jezera. Njuna brigada se je takrat zaradi lakote, mraza in zasledovanja skrčila na 15 mož.

Parlamentarce, nemški poročnik, bi bil imel rad neoviran

prehod za kolono. Komandant Pedro pa je zahteval, da mogoče Nemci oddajo vse avtomobile in izročijo vse Italijane, ki bi bili v koloni. Ker je Nemeč vztrajal pri svojih zahtevah, je izjavil Pedro, ki je hotel pridobiti na času, da njima za to potrebnih polnomočij in da mora zaradi tega govoriti s svojimi predstavitelji in v glavnem stanu divizije »Garibaldi. Nemeč je bil s tem zadovoljen in Pedro se je odpravil v štab divizije, da bi pripeljal okrepitve.

Medtem se je v nemško-fašistični koloni raznesla vest o partizanskih pogojih. Mussolini, ki se v življenju ni nikdar odlikoval z osebnim hrabrostjo, se je hitro odločil, da se bo preoblekel v nemškega vojaka. Presedel se je iz svojega Alfa-Romea v oklepni avtomobil, oblekel plašč nekoga nemškega letalskega podnarednika ter si nataknil nemško čelado in črna očala proti soncu. Se predno je bil gotov, je pripeljal Pavolini v oklepni avto Claretu.

Mussolini je ostal v oklepem avtomoblu, medtem ko se je Claretu takoj, ko se je pre-

oblekla v ameriški overal in skočila dolge lase pod kapo, preselila v avto Mussolinijevga privatnega sekretarja Casallnuova. Sedela je ob polkovnikovi strani, ki je sam sofaral. V naročju je držala torbico iz kromodijega usnja, v kateri so bili dragulji in 30.000 švicarskih frankov. Ker se nikakor ni mogla ločiti od svoje garderobe, so pripeli za avto Casallnuova prikolico z njenimi kovčgi in zaboji. Claretu, katere usoda je bila v Mussolinijevih rokah, je natančno opazovala, kaj ta dela. Naenkrat je zagledala, kako se je Mussolini nenadoma izmuznil iz oklepne avtomobila. Partizani so namreč odkrili, da gre za Italijanski oklepni avtomobil in zahtevali, naj jim ga izroče.

Medtem, ko je Pavolini govoril s partizani, se je diktatorju posrečilo zbežati in se skriti v nek nemški tovorni avtomobil. Nosh je veliko aktivno in brezstrelko. Ker je bil oblečen v nemško uniformo, se ni nihče od partizanov zmenil zanj.

V pasti Pavolini je spoznal, da njegov dokaz niso prepričali partizanov, zato je sklenil pobegniti. Njegov sofer je hotel obrniti oklepni avtomobil, pri tem

Da je zavozil v kamniti zid. Avto je obstal. Partizani so ga začeli obstreljevati. Ena ročna bomba je eksplodirala prav na oklepni motorja. Dosti škode bomba sicer ni napravila, vendar so imeli fašisti, ki so sedeli v avtomobilu, dovolj. Hitel so izbežali belo zastavo v znak predaje. Le Pavolini je skočil skozi zadnja vrata na prosto, skočil preko zidu in začel bežati po strmih skalah proti jezuru. Partizani so streljali se njim in ga ranili. Pavolini se je vrgel v jezero, da bi ušel. Toda partizani so se v čolnu poznali za njim in ga dohiteli.

Pedro se je medtem vrnil od divizijskega komandanta »Nicoles. Ker so imeli Nemci občutno premoč v močvuri — 160 mož proti 25, je Pedro omilil svoje nosote. Nemci so lahko obržali svoje orožje, še vedno pa je vztrajal pri zahtevi, da morajo izročiti Italijane. Transport bil najprej v Dongu, 2 km severneje. Kolona se je premaknila in priselja v Dongo okrog pol treh.

Priljubljeni Nemec Medtem ko je začel Bill stematično preiskovati avtomobile, so pregledovali drugi partizani vrtiljazo in orožje. Tako je stopil partizan z imenom Ne-

gri tudi na stopnico avtomobila, v katerem je sedel Mussolini. Negri je vprašal soferja, če vobomba je eksplodirala prav na oklepni motorja. Dosti škode bomba sicer ni napravila, vendar so imeli fašisti, ki so sedeli v avtomobilu, dovolj. Hitel so izbežali belo zastavo v znak predaje. Le Pavolini je skočil skozi zadnja vrata na prosto, skočil preko zidu in začel bežati po strmih skalah proti jezuru. Partizani so streljali se njim in ga ranili. Pavolini se je vrgel v jezero, da bi ušel. Toda partizani so se v čolnu poznali za njim in ga dohiteli.

Pedro se je medtem vrnil od divizijskega komandanta »Nicoles. Ker so imeli Nemci občutno premoč v močvuri — 160 mož proti 25, je Pedro omilil svoje nosote. Nemci so lahko obržali svoje orožje, še vedno pa je vztrajal pri zahtevi, da morajo izročiti Italijane. Transport bil najprej v Dongu, 2 km severneje. Kolona se je premaknila in priselja v Dongo okrog pol treh.

Medtem ko je začel Bill stematično preiskovati avtomobile, so pregledovali drugi partizani vrtiljazo in orožje. Tako je stopil partizan z imenom Ne-

je videl iz neposredne bližine. Ni bilo nobenega dvoma več. »Zaspanec je bil Mussolini! Toda potrebna je bila previdnost, kajti Nemci bi utegnili diktatorja braniti. Zato je povežl nekdanji mornar duceja čelado nazaj na glavo, skočil na cesto in namignil tovaršiu Di Paola, ki je Negra varoval. Septajeta mu je sporečil svoje veliko odkritje in odhitel k Billu. »Compagno commissario, napravil sem dober lov: Mussolini!«

Bill je poskočil in poklical še tri druge partizane: tehnika Vicenza Mottarella, voznika Battista Pirallija in branjevca Carla Ortellija. Takoj so obkobilj avto. Mottarell pa je stopil na stopnico avtomobila, strelsel nemškega podnarednika in nestopno vprašal: »Tedesco o Italiano?«

Mussolini je naprej smrčal in sprva ni mislil nilesar odgovoriti. Oprisal se je na svojo brzostrelko. Končno je obotav »Tedesco dejal: »Italiano.« Zdaj ga je nagovoril Bill v seccelzenos, nato pa s scavaliere Benito Mussolinia. Medtem se je še nekaj partizanov pridružil svojemu komisarju in začeli so vzhitni vzklkati: »Mussolini, Mussolini fela!« (Nadaljevanje sledi)

IZ NAŠIH KRAJEV

Metličani so za dan volitev pripravljeni

Metlički zbor volivcev je bil dobro pripravljen in zborovane živahno. Zene so dvorano lepo okrasile. Govoril je sekretar OK ZKJ Črnomelj tov. Martin Zugelj. V kratkem, zgoščnem govoru je nazorno prikazal naše uspehe v gospodarskem in političnem življenju. Vprašanje Trsta je volivce razvnelo. Posebno razgiban je zbor postal ko so predlagali kandidata. V Zvezno skupščino so predlagali Vido Tomšičevo in Toneta Fajfarja, v republiko pa Martina Zuglja, Janeza in Toneta Sušteršiča. Metličani pričakujejo volitve pripravljeno.

Vesti iz Kočevja

Zadnji oktobrski dnevi so nekoliko ohladili vno kočevskega prebivalstva. Morda je vršenje pred spominsko obletnico zahtevalo svoje, vendar pa bi se morala dograditev nekaterih zgradb reševati z vso resnostjo in odgovornostjo. Tako je gradbeno podjetje »Zidarska obiljubilo, da bo hotel predložiti mestni občini popolnoma izgotovljenega že štirinajst dni po proslavi. Toda zadnja dela počasi napredujejo. Ljudski odbor Mestne občine pa naj bi že s prvimi plačeval hotelsko oseboje.

Zakon o ljudskih odborih je dal ljudskemu odboru Mestne občine pravico, da vzdržuje dva ljudska stražarja, ki nadzirata parke in skrbita za red in mir v mestu. Dobil sta posebne uniforme, ki ju bodo ločile od ostanov ljudske milice. Ljudje, ki so navajeni voziti krizem kražem po mestu in plončnikih, plačujejo v zadnjih dneh globo ali jih pa dobi v roke sodnik za prekrške. Meščani lahko v nočeh že mirneje spijo, ker so

predvidene tudi »a razgrajanje visoke snagrales.

Kočevje naj ne počiva na lavorikah, marveč se naj zaveda, da še nima urejenega tržišča in ne javnega stranišča. Tudi Rinža se še vedno leno vleče skozi mesto in zasrmaja v sopenarnih dneih okolico. Takoj, ko bodo v Kočevju uredili ta vprašanja, se ne bo treba bati ne tifusa ne sanitetnih inšpekcij.

Ob Ljudskem odboru Mestne občine bo iz denarja za prodnne hiše zidala Mestna občina 18 stanovanjskih blokov s trgovskimi lokali in s skadiščem v pritličju.

V Koprivniku so volivci kritizirali socialno skrbstvo v Kočevju, ki ne priznava doklade začasnim uživalcem deputatne zemlje. To zemljo se letos po zakonu ne sme obdavičiti in vendar je ponekod obdavičena. Dogodilo se je tudi, da nekdo ni prejel doklad, čeprav je zemljo odprodal.

Dobličje in volitve

Iz Bele krajine prihajajo na uredništvo našega lista številna poročila o zborih volivcev. Vse vesti govore, kako živo se Bela krajina zanima za svoj gospodarski napredek in kako osorobna je ob sklepu, naj bi Italija dobila Trst.

Na zboru volivcev v dobljiški šoli so se zbrali prebivalci iz Dobličja, Ješelnika, Blatnika, Jerneje vasi in Grča. Tako obiskane sestanke v Dobličju ni bilo že nekaj let po vojni. Na zbor so prišle žene, mladi, na in gospodinjice. Nekateri dru. žine so doma kar hiše zaklenili.

le. Zenske iz Dobličke gore in Ješelnika so prinesle s seboj karbidne svečlike.

Trst je razgled ljudi, potem so prišla na vrsto gospodarska vprašanja. Ljudje ne vedo kako je s sečnjo jesa. Nekateri so že pred meseci vložili prošnjo za sečno dovoljenje, pa niso dobili še nobenega odgovora.

Kand. dacijska komisija je predlagala kandidata in sicer za zvezni zbor Toneta Fajfarja in Matijo Maležiča, za republikanski zbor pa Niko Belopavloviča, Antona Sušteršiča Janeza Zupiča in Martina Zuglja. I. P.

Iz Dolenjskih Toplic

V Dolenjskih Toplicah morajo odprati vzporednice, ker je v šoli premalo prostora za vse letos vpisane dijake. Nepriljetno je, da morajo učitelji učiti v treh zasilnih sobah. Vendar kljub vsemu uspešno premagujejo težave in delajo z dijadi v različnih krožkih, ki mlademu rodu širijo umsko obzorje. Marljivost učiteljstva, šolske prilike in dobri učni uspehi otrok naj bi vendar že napotili starše in množične organizacije, da bi začeli zidati novo šolo.

Zadružni dom v Dolenjskih Toplicah bi naj postal žarišče kulture na vasi. Stoji na stavbišču, kjer je preje stal Sokolski dom, ki ga pa je okupator

močno razdejalo. Kljub temu so že med voljo prirejali v njem mitinge.

V letu 1948 so začeli bivši Sokolski dom prenavljati. Dvigali so streho in zgradbo znatno povečali in razširili. Tako so dobili Toplicani svoj Dom. Prostrana dvorana služi za kulturnoprosvetne prireditve, sestanke in za šolsko telovadbo, pa še za telovadne nastope družva Partizan. Zemljišče je še vedno last telovadnega društva Slovenije in Zadržni dom še ni prepisan na sedanjega lastnika Kmetijsko združenje. Dobro bi bilo, da bi zgradili za telovadno telovadno posestvo. Ta telovadnica bi lahko bila v novem šolskem poslopju.

Mali oglasi

Dne 28. oktobra 1953 je bil v večernem višku iz Straže Toplice v Novo mesto pozabljen nivoirni aparat, last Direkcije železnice v Ljubljani.

Najditelj naj ga vrne proti nagradi v prometni urad postaje Novo mesto.

Prodajam po ugodni ceni stavbeno parcelo v Novem mestu (Kandija), Prešernova ulica. Naslov in upravi.

Prodajam parcelo v vinogradu, vrtom, njivo in enostanovanjsko hiško pri postaji Mirna peč. Cena po dogovoru. Brezovar Franc, Hmeljčič 4. p. Mirna peč

Državno posestvo »Snežnika, Kočevska Reka obvešča vsa podjetja, da priznava in plača samo tista naročila, katera naročajo osebe, ki se izkažejo s pooblastilom za nakup potrebnega blaga. Uprava državnega posestva »Snežnika

PODPISANA GOSNIK CITA izjavljam, da nisem plašnik za dolgeve, ki jih je na moje ime delala moja bivša gospodinjica pomočnica Mrvar Anca.

OBVESTILO
Mestna občina Kočevje obvešča, da bo opuščeno mestno pokopališče v Kočevju spomlad 1954 odpravljeno. Svoji pokopojniki, kateri želijo pokopati iz tega pokopališča prekopati na pokopališče na Trati ali kam drugam, naj to stori najkasneje do 23. aprila 1954. Meseca maja 1954 bo Pogrebni

IZ PRED SODIŠČA

Svoja sodelavca je okradel

Martin Rozman, ključavničar iz Brežic, je delal nekaj časa v kočevskem rudniku kot učni kopač. Letos 2. junija je vlomil v sobo dveh bratovdelavcev in jima pobral: dve moški oelek, dežni plašč, dve zapetini in eno žepno uro. Tudi 6.900 din gotovine, tako da je vsa škoda predstavljala

vrtnost 60.000 din. Na sodišču je Rozman odkrito priznal tatvino in ker sta oškodovanca dobila nazaj, vse predmete razen gotovine, mu je senat okrožnega sodišča za to tatvino prisodil še 6 mesecev zopora in povrnitev denarja v znesku 6.900 dinarjev.

Za poizkus uboja lastne žene štiri leta in tri mesece strogega zopora

46-letni Leopold Novak, mlinar in žagar iz Studenca pri Trebnjem, je letos 7. julija mislil uresničiti svoj zločinski sklep: med prepričom na njivi je zabolal svojo ženo Jožeko s pietarskim šilom v hrbet in ji prizadel težjo telesno poškodbo. Verjetno bi svoje zločinsko dejanje tudi izvršil, da ni posegel vmes sosed, ki mu je to preprečil.

Novak je v dan pijači in hud nasilnež. Ima 7 otrok. Zaslužni denar je vedno porabil zase, družina pa je živela v bedi. Ženo je prelepal tudi, ko je bila noseča in je zato enkrat splavila. Usodnega

ga dne je kot večkrat prej govoril pred drugimi, da bo naredil konec, in da bo svojo ženo zaklal z nožem ali pietarskim šilom. Takoj po storjenem dejanju je tudi ponaredil ime v svoji osebnizkaznici, da bi ga tako varnostni organi težje izsledili.

Na sodišču se je izgovarjal, da je ženo sunil iz ljubosumnosti in da jo ni mislil ubiti, čeprav je prej pred ljudmi čisto drugače govoril. Senat okrožnega sodišča v Novem mestu je obsodil Novaka za obe kaznivši dejanja na 4 leta in 4 mesece strogega zopora.

Svojevrsten specialist za cerkvene predmete

Ivan Oblak, zidarski delavec iz Ledine pri Sevnici, je zelo neizbirčen uzmovič in se posebej velik ljubitelj cerkvenih predmetov. Letos je v času od 14. do 30. junija vlomil kar v deset cerkva, med drugimi tudi v cerkev na Žalostni gori pri Mokronogu in odnesel iz njih, kar mu je prijalo. Največkrat so bili to oltarni prti, pregrinjala in drugo blago, pa tudi debele sveče so mu prav prišle, enako kot mašni plašči in spovedne zavese. V vseh desetih cerkvah je nakradel raznih predmetov za več kot 50.000 din in to v slabih dveh tednih. Poleg cerkvenih, pa ni odklanjal tudi privatnih predmetov in tako se je hkrati zagovarjal pred senatom okrožnega sodišča v Novem mestu za nič manj kot 19 različnih, velikih in malih tatvin.

Pred sodniki je zatrjeval, da je mislil, da je tatvina cerkvenih predmetov nekako opravičljiva, ker s tako tatvino ne povzroči osebne škode nikomur. Naš kazenski zakonik pa pravi drugače, in sicer, da je vsako priščanje tuje imovine kaznivše dejanje in zato je Oblak dobil za svoj nepošteni pošel 2 leti strogega zopora.

OBJAVA

Zaradi slabega močja žez Krko v Smlibelu pri Zuzemberku na občinski cesti Smlibel - Klečec, se bo s 1. novembrom 1953 ves promet čezeno ustavil.

Partizan TELESNA VZGOJA

OKROŽNI ODBOR PARTIZANA NOVO MESTO JE ZASEDAL

Pretekli teden se je Okrožni odbor Partizana v Novem mestu sestel k svoji redni seji, da bi pregledal svoje dosedanje delo in izdelal načrt dela za leto 1954. Seje, kateri je vodil predsednik dr. Hočvar, so se udeležili skoraj vsi odborniki, ki so najprej podali poročila o delu posameznih društev.

Eno najbolj delovnih je skoro gotovo v Semežu, ki je kljub enim in drugim težkotam stremelo za tem, da se je redna vadba vršila skozi vse leto, zanemarjalo pa zaradi tega ni atletiko in odbojko, v kateri je tekmovalo z vsemi okoliškimi društvi. Prav tako se lahko ponaša s svojim dobro uspešnim telovadnim nastopom ter številno udeležbo na okrožnem nastopu v Novem mestu in na jubilejnih svečanostih v Ljubljani. Razumljivo je, da za vse te podvige društvo ni imelo dovolj lastnih finančnih sredstev. Okrajni komite v Črnomlju je sicer obljubil podporo v višini din 20.000, toda do danes je ostalo samo pri obljubi. Prav tako tudi OLO Črnomelj ni držal dane besede. Na njegovo pismeno obljubo je društvo nabavilo nekaj telovadnega orodja, katerega pa ne more plačati, ker od zagotovljenih Din 50.000,00 še ni prejelo ničesar. Zveza je od obljubljenih Din 500.000, — za pravilo doma nakazala le Din 100.000, — kar je za opravljeno delo in material vsekakor premalo. Društvo se nahaja v

skrajno nerodnem položaju in pričakuje izpolnitev obljub. Kljub temu pa redno vadi in namerava še v letošnjem letu prirediti samostojno akademijo.

TVD Partizan v Smlibelu pri Novem mestu ima glede svojega dela stalne težave s tamkajšnjim SKUD-om in to predvsem zaradi uporabe telovadnice, ki jo poleg obeh koristijo še ostale organizacije za razne prireditve in sestanke. Inventar te telovadnice je zelo skromen in bo društvu potrebno nuditi vsaj pomoč, da si opomore, nabavi nekaj novega orodja in storo popravil.

Delovanje Partizana v Metliki se je poživilo šele pred kratkim, ko je bil na obnem zboru izvoljen nov odbor. Izbran je bil tudi številni tehnični odbor. Vsi so že krepko pričeli z delom in je upati na najlepše uspehe. Društvo se je lotilo nabiranja članstva, predvsem pa telovadnega, medtem, ko so za vodnike posameznih oddelkov že preje poskrbeli.

Partizan v Črnomlju je pričel z redno vadbo, vendar samo s pionirskimi oddelki. S strani mladine in članstva ni odziva kljub velikemu prizadevanju vseh članov odbora. Tudi obiski pri krajevnih podjetjih niso nič zalegli. Društvo nima svojih prostorov in zato gostuje v gimnazijski telovadnici. Stalno si prizadeva, da bi se zadovoljivo rešilo vprašanje Sokolskega doma, ki sedaj

uživa spominski zaščito. Člani odbora, kakor tudi vseh članov je, da dobijo zanj primerno zameno.

Novomeški Partizan predstavlja v pretežni meri šolska mladina. Vsi poizkusi, pritegnili k vadbi tudi izvenšolsko mladino, ne rodijo trajnih uspehov. Društvo dosega na vseh poljih dejavnosti uspehe, ki so bili že velikokrat objavljeni v dnevnem časopisu. Vprašanje telovadnice postaja v Novem mestu čedalje bolj pereče in ga bo že v bližnji bodočnosti treba dokončno rešiti.

Z velikimi težavami se bori Partizan v Vavti vasi. Pri manjkajo telovadnega orodja, za moške oddelke trenutno sploh ni vodnika. Okrožni odbor se bo zavzel, da najde primerne rešitve.

Partizan v Dol. Toplicah ima svoj dom le dvakrat v tednu na razpolago, ostale dneve pa kino in SKUD. Vprašanje lastništva in koriščenja doma bo nujno treba rešiti na zadovoljiv način.

V Mokronogu so prav te dni popravili dom v toliko, da lahko prično z redno vadbo. Potrebnovali bi še nekaj kosov orodja.

Partizan v Podturnu se je znašel v precejšnji neprilici, ker sta predsednik in načelnik društva službeno premeščena iz tega kraja. Čeprav je društvo še pred kratkim prav dobro delovalo in izvedlo več tek-

movanj, ni verjetno, da bi moglo z delom uspešno nadaljevati. Društvo bo treba posvetiti vsjo pozornost, da ne bo začeto delo propadlo.

Društvo v Šmarjeti je imelo do sedaj težave s prostori. Zadeva se je rešila na ta način, da se bo preureditvijo gasilnega doma in njem našlo prostor tudi za fizikulturo in ostale organizacije. Vodniški kader bosta izpopolnila dve novi učiteljski moči.

Vprašanje prostorov duši tudi delovanje društva v Sentjerneju. Podobno je v Otočcu, kjer se društvo bori za prostoro v lastnem domu in ne more z občinskimi ljudskimi odborom

SPORTNI PROGRAM ZA PRVI OBČINSKI PRAZNIK NOVEGA MESTA

V počastitev prvega občinskega praznika Novega mesta so pripravili Partizani prireditelji tekmo v odbojki in nogometu.

ODBOJKA
Članice in mladince, letošnje republikanske prvakine v svojih aktivnostih, seznanimo se s 3.1. mladinke ki nas bodo ardi tega meseca zastopale na državnem prvenstvu v Ljubljani, tokrat niso igrale dovolj povezano. Tudi po dase so bile slabe. Prav tako se niso obnesti s cer naderjene tri-kečice nekaj krenkih udarcev Bobarjeva pa so članice nepravilno valno bresile. Zanimivi tekmi pristostvovala je nekaj desetnih gledalcev, sodni je Romina.

NOGOMET
Čeprav tudi nosometna tekma ni bila dosti obiskana, je maloštevilnim obozvovalcem nudila do-

doseči potrebnega sporazuma. Trebnje z redno vadbo se ni pričelo, predvsem zaradi odsotnosti vodnikov, vendar bo potrebno pričeti vsaj z onimi oddelki, za katere so vodniki na razpolago.

Mirna je z redno vadbo že pričela. S tamošnjim SKUD-om Partizan še ni na čistem glede iastništva in uporabe doma.

Partizan v Zuzemberku je v poletnem času po zaslugi tečajnice še kar dobro delal, sedaj pa je nastal zastoj, ker ni za vadbo primernih prostorov.

Z ozirom na vsa ta poročila je Okrožni odbor sprejel več važnih sklepov. Dolenjski bo potrebno s strani Zveze nuditi več pomoči v telovadnem orodju, ker je dosedajni prispevek dveh telovadnih blazin in ene tvedske omare za toliko društev nezadosten. Stremjenja društev je potrebno podpreti finančno in moralno. K delu v društvih je potrebno pritegniti ljudi, ki so se udeležili telovadnih tečajev.

volj športnega užitka. Pri upravi Partizana, ki se je na zelenem polju počutila z nosometnijo, se bilo ozaviti tudi nekateri, ki so že davno zastopili nosometno igrišče in dres, vendar so se z največjim zanosom prizadevali, da bi naravnost, poleg razpoložljivih mladince, katero so boljše. Zato so porabile to priliko, v kateri so članice pokazale večje znanje in predvsem no zaslugi Knežičev in Ostenkove zmagale s 3:1. Mladinke ki nas bodo ardi tega meseca zastopale na državnem prvenstvu v Ljubljani, tokrat niso igrale dovolj povezano. Tudi po dase so bile slabe. Prav tako se niso obnesti s cer naderjene tri-kečice nekaj krenkih udarcev Bobarjeva pa so članice nepravilno valno bresile. Zanimivi tekmi pristostvovala je nekaj desetnih gledalcev, sodni je Romina.

SITAR SLAVKO — ZMAGOVALEC TURNIRJA

Pretekli teden se je končal šahovski turnir za II. kategorijo, ki se je vlekel kar dva meseca. Najvišje mesto je zasedel Sitar Slavko, ki Novomeščanom ni poznano samo kot šahista, ampak tudi kot zelo dober nogometaš in študent. Sicer si prvo mesto deli z mladostnikom Mičovičem, toda boljši rezultat po Sorenboru sistemu za slavka na I. mestu. Major Mičovič si z ostanji točkami deli prvo in drugo mesto. Z ostanji točkami je tudi predstavil iz prejšnje IV. kategorije v II. kategorijo, kar je še boljši uspeh. S pol točke manj je dr. Golč za tretjem mestu. Čeprav ni osvojil prvega mesta, je izpolnil pričakovanja. Potrdil je II. kategorijo, ki jo ima že od leta 1948. Delitev naslednjih dveh mest, še bolj od osvojitve II. kategorije je bil uspeh prof. Finka in Skerjca. Sicer imajo v zadnjih kolih šlo precej za nobe — samo pol točke manj pa bi šla II. kategorija po vodi. Naslednji trije so potrdili le III. kategorijo, za višjo kategorijo se bodo novim prihodnjim bolj potrudili. Zadnji trije so popolnoma odgovorili in niso bili resneše ovira boljšim telovadnim.

Ze zadolžje smo omenili, da se je število nosometanskih škrilov na štiri ob koncu, da se je to število zmanjšalo še za enega. Nepremagana sta ostala oba najvišje plasirana Sitar in Mičovič in pa petoplasirani Skerji.

Končni vrstni red:
1.—2. Sitar Slavko 8 točk (80% možnih točk); 1.—3. Major Mičovič 8 točk (80%); 3. dr. Golč Ludvik 7 točk (70%); 4.—6. prof. Fink 6 točk (60%); 7.—8. Skerji Tone 7 točk (70%); 9. Kotnik Lado 4 točk (40%); 7.—9. Ljubič Zoran 4 točke (40%); 7.—9. Medja Sava 4 točke (40%); 10. Miha 2 točki (20%) itd.

Franc Mikos

Drobtine iz dolenskeke popotne malhe

s povrāja zemlje. Ko sem siljal izjavo italijanske ministrskega predsednika Pelle, kako je blebetavo izklepetal italijanske načrte za bodočnost, ne načrte, pohlep po tuji zemlji, oziroma čisto navadno italijansko požrešnost, sem se od srca nasmeljal, kajti na koncu govora se mu je koloncilo in je pozabil pristaviti tisti vsemožni »C E I I I I Jaz sem se v tem trenutku spomnil prizora iz 9. septembra 1943, ko je pred napol bosim balkanskim s barbaroma v vlogi partizanskega aktivista stal v lakastih skorjih odišavljeni laški colloanelo grofovske krvi in mu izročal svoje osebno orožje in orožje celega bataljona, ter hkrati prosil milosti. Ob spominu na ta prizor me je popadel smeh, kar sem se poleg tega še spomnil slovenskega pregovora, ki pravi, da če ne bi bilo strahu, bi zajeli lovci in ne obratno. Torej, CE ne bi bilo takrat septembra 1943 strahu, ne bi bedni colloanelo prosil milosti, CE ne bi bilo nekoga, ki to ne dopusti, bi mor-

silijo na papir in v javnost. Parola znajdi, see res povsod prav pride in zakaj se je ne bi poslužila tudi popolnoma zdrava Ana iz Sentruperta, ter namesto sebe poslala na zdravniški pregled zaradi socialne podpore bolno Mico? Ana je vedela, da njej ne bi priznali podpore, Mici pa jo morajo, ker je bolna. Po tej paroli so se ravnali tudi posamezni trgovski uslužbenec in celo skladiščniki v zadnjem času in kar na svojo roko povzdigovali promet med štirimi očmi in nezazelenim očesom budne kontrole. Smola je samo v tem, da se zaradi tega znajdi sea, marsikdo najde tam, kjer se ni žele poznati, pa je vseeno čisto prav, da se tam znajde.

Ogledjmo si te tiste ljubiteljske alkohola v Novem mestu, ki se iz same sramežljivosti plazijo v gostinski lokal skozi okno na dvoršču, da se potem tam naluckajo, se tudi znajdejo. Malo grenak odob tako najdenje takrat, ko strogi zakonski mož pogleda, kaj počneja draga boljša polovica v družbi podobnih boljših polovic in vinskih prijateljev, ter se tudi povratek ponovi skozi tajni kurji vhod. In mije prošnje otrok, ki prosio mamicno naj gre domov, ker so plačni, prav tako prispevajo k razpoloženju krokarjev, vendar

jih to veliko ne moti, kot tudi dobrodrušnega kramarja in pivskega družabnika ne. Če bo potrebno, bom prhodnje objavil imena navdušenih pristajalcev alkohola in vinskih bratcev tega kolektiva, ter tudi povedal vzrok, zaradi katerega sumim, da tako pridno trinkaje.

Pomočniku Sergeju v neki novomeški m.zarski delavnici bi jaz priznal zlato kolajno za vestno in krepko vzgojo javencev s pretepanjem, če bi imel kako besedo pri merodajnih. Pa ker je nimam, prosim druge, da to napravijo namesto mene. Na veselici v gostilni K, sem bil pa revež, ker sem spadal med Plebejce in zato n sem dobil takega vina (po barvi, za kvaliteto ne vem), kot so ga plili patricijci ker ga enostavno za take niso imeli, za druge pa.

V Črnomlju sem si dolgo razbija glavo, kakšno ime bi dal tistemu vsemu ozemu na prostem, kar se največ gradi. Tu med izobrazbe, zraven nastajajočim dom odihaja za bodočo inteligence, na drugem koncu najmodernjši Dom kulture, zraven se dokaj čeden dom pijače, v sredini med vsem tem pa pristen hlev ali štala, s prav tako prisilnim grojem in vonjem. To je gradbeno tihotičje, mi je padlo

Vaš Janez Popotni

Vinko Blatnik:

Na roški jasi vrtnica vene

Jesenski dež in blatne poti. Orumeneli kostanj. Drevesa stezajo prve gole veje v meglo. Nebo leži na zemlji. Iste pa da in dež polzi z mokrih debel. November.

V megli izgoreva pred novomeškimi Vratci »Taleca. Mogoče no telo vzdrževe v ugašujočem odpornem ognju; izmučeno bronasto lice razgledava trdživo vero; neizgorjene sanje bodo nekoč resnica! Neokno bo vzplameta v vseh ljudeh ljubezen do miru in napredka in sreče. Krogle ne bodo več sekale in ubijale. Ljudje boste orali širna polja in metali med brazde zrna in skrbeli, da bi ljubezen kdaj ne dogorela in da bi se sreča kam ne skrila. Padam, da boste vi rasti. Rastil in živeli.

Globlje v megli in globlje v mestu raste orjak. Z razprostrtimi rokami hiti svobodno nasproti: kot sonce in kruh si svoboda, vrnila si nam vero v življenje in daješ nam vse, po čemer smo hrepeneli dolga stoletja, razbiti in uporni.

Toda upor je razsejal grobove po dolenski zemlji. Po dolenskih poljih, vinogradih in gozdovih spe fantje in moške, ki jim ne vemo imena — partizani, ki niso nikdar doživeli svobode, tiste sreče, za katero so dali svoja življenja. Le veter jih obiskuje v teh rosinah novembrskih dneh. Le veter nam prinaša tibe pozdrave skrivnih, z uvelim vresjem poraslih grobov...

...Ze dolgo te čakam, Barica, a te ni. In divje resje vene. Cvetja ni. Na jasi je tiho. Le dež rosi in veter seletisti med krošnjami in suhjad.

Včeraj sta prišla dva zajčka. Življenje me je pozdravilo. Letošnja sta in vsa brez glave. Rad bi ju za uhle, toda z roko bi ne mogel skozi zrahljano prst — prsti bi me ne poslušali.

Vsako pomlad mi jug nad roškimi hribi pove, da se bo zemlja tajala; osmle že sta mi marec in april zapredla med kosti korenine. Lovil bi jih v pesti, toda gomila bi ne zalegla in zajčka bi ne bila radovedna kot sta.

Barica, kaj te ne bo? Je res prezarašena steza, koder so me prinesli? Jasa bi ne smela biti tako visoko na Rogu in ti

TRILETNA DEKLICA MORALA DOJIPASIT PRISEGO O »LOJALNOSTI«

S kakšnimi birokratskimi metodami se bore v svobodni Ameriki proti kapitalističnemu režimu nevarnim organizacijam, kaže naslednji primer:

Triletna Janet Gray je zaslužila 3 dolarje, ko je bila za model nove dekliske mode. Njena mati je prišla po honorar male Jenet, toda šolski urednik ji je dal najprej v podpis lojalnostno prisego. Mati ga je opozorila, da je dekliska stara komaj tri leta in da ne zna pisati, toda to ni nič pomagalo. Urednik je vztrajal na zahtevi podpisa prisige, sicer ne bo dobila izplačanega honorarja.

Nato je mati predala listino, na kateri je bilo napisano, da mora prisesti, da ni bila njena triletna hčerka v zadnjih petih letih članica kake prevarniške organizacije. Mati je še ugovarjala, češ, saj tako dolgo niti ne poznam svoje hčerke, pa ni nič pomagalo, birokratski urednik je vztrajal do konca na predpisih. To se je zgodilo letos v mestu Pasadena v Californiji. Strah ima velike oči, pravi, pregovor, kaj hočemo.

bi ne smela imeti zardelih lic in petindvajset let. Tudi v dolini bi se ne smela pretakati ljubezen.

Ljubezen. Srobot in divje vrtnice prepletajo jaso na obronju. Nad mano visi živo in teško nebo, če je kisto vreme in sonce polzi med belimi oblaki, ko je sopara.

Prve dni mi je bilo težko, Barica. Po koreninah je drsela vlaga in mi sedala na čelo. Bilo mi je kot takrat, ko so me v roški bolnišnici obvezovali. Prvi dve deževni jeseni sta mi razjedli kožo, a december tretje zime mi je razklenil dlani. Rdeče pomladno vresje jih je oprijelo. Veter ga ž v prvih toplih dneh nagosto razseje po razmočeni jasi, ki je poleg kot ena sama roža.

V soparnih dneh cefrajo kratki plameni temno nebo podolgim in počez. Veter siplje takrat semenje.

Letos je zemlja že zgodaj vsrkala zadnji sneg. April je »medical rože in v maju je med »farmicami priklika divja vrtnica.

Strah me je za mlado rast. Da bi je neurje ne strlo. Pogosto se trgajo oblaki in toča praska drevesne veje in suša razjeda zemljo.

Čutim korenine, kako nemo vzdrževejo in me v hudi slutnji vse močneje vežejo.

Letos na pomlad... Čakal sem te, Barica. Prišla bi in bi povedala, kako je v svobodi. Vedi, Barica, da nisem mogel drugače. Tolkel sem z mitralje-

zom po čistini, toda tank je grizel vse više v breg. Zadaž ranjenec, apredaj jeklena gora — zadaj življenje, apredaj ključast križ in smrt. Pogol sem se... Misli sem nate Barica, na ranjence, ki bodo živeli, ko me ne bo in doživeli srečo, ki sem jo sanjal. Misli in se pogol z granato pod tank, da bi se jeklena gora raztreščila in bi bila preje zmagala in nič več gorja na svetu. Kako rad bi se sedel med vami, toda robdije prerašča grob in razjeda me jesensko deževje in skrb, kako si kujete svojo srečo, ki je nam vzela življenje. Sestde-

Kralj Peter zahteva razporoko

Odvetnik bivšega kralja Petra v Franciji je sporočil, da se bo Peter, ki je sedaj star 30 let, ločil od svoje 33 let stare žene Aleksandre, bivše grške princeze.

Poročila sta se leta 1944 v Londonu in ob tej priliki priredila razkošno svadbo, akoravno so se takrat jugoslovanski narodi najbolj krvavo borili v domovini. Na dveurnem sestanku sta se sedaj dogovorila za razvezo zakona in razdelitve imovine ter vzgoje 8 let starega sina, ki živi sedaj v nekem zavodu v Švici. Petra vidijo v zadnjem času večkrat v družbi raznih igralčev, med tem ko Aleksandra hodj z nekim 60 let stari francoskim milijonarjem.

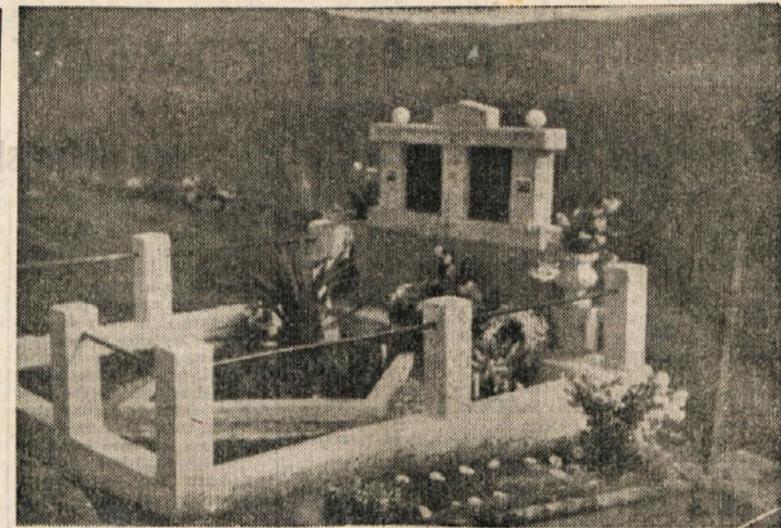
set let, Barica, bi morda že živel, šestdeset let sem dal, Nikomur med vami ni bilo treba dati takega bogastva, zato nikdar ne pozabite, zakaj spimo razsejani po dolenskih goščah in njivah v kočevskih in gorskih hostah.

Letos na pomlad so drobne niti prvič iskale med prstjo, ki je nekoč vplila moje srce. Korenince so se žejno razpletle po razmočeni zemlji.

Kaj te ne bo, draga? — Prišla bi in bi povedala, kako je v svobodi. Nad mano vene le mlada hostna rast in veter veje. Fridi, da ne bom sam, Barica...

Dež nagosto prši v jesenskem večeru. Nebo leži na zemlji, listje pada. Dež polzi z mokrih debel. November. Na roški jasi pa vrtnica vene.

Landau: »Vi nemara že dolgo kadite?« je vprašal. »Od svojega dvajsetega leta.« In koliko ste zdaj stari? »Stirideset.« »In koliko cigaret pokadite na dan?« »Stirideset, do petinštirideseta.« »Stirideset cigaret na dan: pomnožite s 365, nato pa vse skupaj z 20... Inhalirate?« »Seveda.« »Krasno, bogme da!... Ali veste, človek božji, koliko se je nabralo tobaka na vaših pljučih? 128 kilogramov!« »Ni mogoče, saj vendar s kostmi in mesom, z obleski in čevlji tehtam komaj 80 kilogramov?« »To je zato, ker večina tobaka gre v dim, v ozračje.« »No, to že razumem... Ampak koliko kilogramov tobaka ostane še v pljučih, notri v meni?« »Koliko?... Saj ste vendar pameten človek, vsaj na pogled. Koliko lahko ostane, če ves dim potegujete vase?« »Hm! Mislim, da bo približno tak odstotek, kakor ga jemljejo za obstani — 8%.« »Izračunal sem: 10 kg in 200 gramov!« Slabost me je prišla: 10 kilogramov te svinjarjel Pet na levi, pet na desni pljučni poltvi, groza! »Ampak prosim vas, s sem dežaj doktorju, skako se ta teža odbrži, kako da mi ne odtrga pljuč?« »Naslanja se na diafragma, je učeno odgovoril doktor. »Pa jo lahko kdaj tako po nekličuju pretrga?« »Mislim, da ne. Vendar morate prav zares opustiti kajenje.« »Opustiti! To sem hotel storiti že brez njegovega nasveta. Računal sem, Stirideset cigaret stane, recimo, 40 dinarjev, na leto torej okroglo 30.000. V dvajsetih letih 600.000! Ojej! Čedna vsotica, pa moj verj da res!« »Veste,« je nadaljeval zdravnik, »ali morate na vsak način k hipnotizerju. Ste pač človek sitnašo slabe volje — samj od sebe se kajnja nikoli ne boste odvadili. Izvolite njegov naslov.« Pa sem šel. Pridem. Pravi hipnotizer. Crn potegom, oči ima ko zobozdravnik. Udoben divan. »Lezite!« Nikakor nisem mogel verjeti. »Čakajte no,« sem dejal, »pa medu zavoljo tega ne bom ka-

Novembrski dnevi vabijo na grobove vseh tistih, ki so nam bili v življenju dragi. — Na sliki vidite skupno grobnico fašistično-domobranskega terorja iz Laz ob Kolpi, 24. oktobra letos je minilo 10 let, odkar so bili ustreljeni: Peter Kapš, Jože Rauh, Mirko Gorjup in bratje Jože, Viljem in Emil Kobe. Tiho spe na obronju svobodnih belokranjskih gozdov

TOBAK

Takole na oči sem videti zdrav človek, ampak moja pljuča so, bože mi! fuč! Cisto skrahirana. In zakaj? Od tobaka.

Zumaj se to ne opazi. Toda če pozorno pogledate moj prani kot, sami sebi ne boste verjeli — prvi niso moji! Tega, ne trdim jaz, vse to mi je nabrenkal zdravnik.

»Vi nemara že dolgo kadite?« je vprašal. »Od svojega dvajsetega leta.« In koliko ste zdaj stari? »Stirideset.« »In koliko cigaret pokadite na dan?« »Stirideset, do petinštirideseta.« »Stirideset cigaret na dan: pomnožite s 365, nato pa vse skupaj z 20... Inhalirate?« »Seveda.« »Krasno, bogme da!... Ali veste, človek božji, koliko se je nabralo tobaka na vaših pljučih? 128 kilogramov!« »Ni mogoče, saj vendar s kostmi in mesom, z obleski in čevlji tehtam komaj 80 kilogramov?« »To je zato, ker večina tobaka gre v dim, v ozračje.« »No, to že razumem... Ampak koliko kilogramov tobaka ostane še v pljučih, notri v meni?« »Koliko?... Saj ste vendar pameten človek, vsaj na pogled. Koliko lahko ostane, če ves dim potegujete vase?« »Hm! Mislim, da bo približno tak odstotek, kakor ga jemljejo za obstani — 8%.« »Izračunal sem: 10 kg in 200 gramov!« Slabost me je prišla: 10 kilogramov te svinjarjel Pet na levi, pet na desni pljučni poltvi, groza! »Ampak prosim vas, s sem dežaj doktorju, skako se ta teža odbrži, kako da mi ne odtrga pljuč?« »Naslanja se na diafragma, je učeno odgovoril doktor. »Pa jo lahko kdaj tako po nekličuju pretrga?« »Mislim, da ne. Vendar morate prav zares opustiti kajenje.« »Opustiti! To sem hotel storiti že brez njegovega nasveta. Računal sem, Stirideset cigaret stane, recimo, 40 dinarjev, na leto torej okroglo 30.000. V dvajsetih letih 600.000! Ojej! Čedna vsotica, pa moj verj da res!« »Veste,« je nadaljeval zdravnik, »ali morate na vsak način k hipnotizerju. Ste pač človek sitnašo slabe volje — samj od sebe se kajnja nikoli ne boste odvadili. Izvolite njegov naslov.« Pa sem šel. Pridem. Pravi hipnotizer. Crn potegom, oči ima ko zobozdravnik. Udoben divan. »Lezite!« Nikakor nisem mogel verjeti. »Čakajte no,« sem dejal, »pa medu zavoljo tega ne bom ka-

sneje ostal brez lastne volje, a?« »Ne ne,« je odgovoril hipnotizer. »Bodite mirni in čisto brez skrbi. Hipnoza samo poveča moč volje. Glejte, vi hočete pustiti kajenje, a jaz vam bom pomagal. Kar ležite! In sem se ulegel. »Sprostite si mišice.« Malo sem se skrčil, malo pretegnil, malo obrnil. »Kako naj sprostim?« sem vprašal. »Cisto enostavno. Zamislite si, da nimate ničesar v roki.« »Hm, kadar ležim sem tako zmeraj praznih rok, zlasti ponoči.« »No, še bolj,« pravi hipnotizer. »Zaprte oči.« Zaprl sem jih. »Ničesar ne mislite!« »Vraga, kako naj ne mislim?« sem mislil sam pri sebi. »Zdaj bodite čisto mirni... Jaz vam pravim: zaspite!... Vi ste v stanju prijetne pozabe. Zaponimate si, da je kajenje škodljivo ne le za vašo pljuča, temveč tudi za vašo dušo, ki jo tobak postopoma duši. Vrhu tega je še zapravljanje denarja, ki vas dan za dnem stiska...« »Lej no, hčeka,« sem mislil, kakšne lepe ti breknat... In sem zaspal. Kakor bi teletnil v prepadno. Ej, dragi moj, volja je pa res moč! Kako dolgo sem spal, ne vem. Na lepem začutil, da me nekdo stresa in suje. Zagrmel sem z divana na tla. »Kaj pa to pomeni, tristo vragov?« se zaderem v dremežu. »Kaj pa počnete z mano, a?« Hipnotizer me pogleda, kakor da sem mu ubil očeta. »Nima smisla,« ja zaresval. »Jaz sem vas kot pametnega človeka zaprosil, da se malo uležete, vi pa se tu obnađate, kakor da ste gospodar hiše!« »Oprostite,« sem rekel, »jaz zmeraj tako trdno spim. Včasih me morajo tresti po pol ure, da se predramim.« »Sreča, da v predsobi ni priclenov,« je rekel hipnotizer »kajti vi grozovito smrčete.« »Oprostite,« sem rekel. »Veste, jaz zmeraj tako smrčim.« »Hm, oprostite! Človek božji vendar nište doma... No uležite se pomovno.« In sem se ulegel. »Sprostite mišice!« »Dobro, sprostite sem jih.« Toda bog pomagaj, sem že tak: če me kdo zbudi in takoj ne skočim pod tui, bom zaspal nazaj ko ubit. Tudi zdaj sem-

Menda sem komaj zaspal, ko spet začutil suvanje in stresanje. »Naa, prijatelj,« pravi hipnotizer, »zdaj se pa vse neha. To je zdravniški divan, vi pa drnjohate na njem ko v spalnem vozu.« »Kaj menite torej, kaj naj storim?« »Ne smrčite! S tem svojim prekletim smrčanjem kvarite svoje zdravje, a meni, kot zdravniku, ovrnite uporabo močnega sistema zdravljenja. Predvsem je potrebno, da si zdravite nos. S kajenjem bova potlej uredita kot bi miglil. Pojdite k specialistu za nos in grlo. Izvolite njegov naslov.« In sem šel. »Pokazite nos!« mi je rekel specialist. »Nos je tukaj,« sem dejal. »Na vidnem mestu, kakor pri večini ljudi.« »Dovolj... Kadite?« »Kadim.« »Tako pustite kajenje!« »In če ga ne pustim, bom še naprej smrčal, ne?« »Jasno!« »Eh, že vidim, da mi ni rešitve, sem odgovoril. »Zbor gome.« In sem odšel z dolgim nosom. Le poglejte me: na videz sem zdrav kot riba, ampak v mojih pljučih je sama gnoloba. Vsaka stran pljuč nosi pet kilogramov smrdivje žilindre. Od tobaka, kajpak!

»Kaj, vi se upate nenajavljeni v mojo pisarno?«

ZA ZABAVO

»Kaj, vi se upate nenajavljeni v mojo pisarno?«

Rjavo zlato in Kočevska

Rudnik rjavega premoga v Kočevju daje kočevskemu okraju največje dohodke, saj je največje okrajno podjetje. Zato nam bo gospodarska moč kočevskega okraja na dlani še takrat, ko si bomo na jasnem o proizvodni zmogljivosti in gospodarskih problemih kočevskega rudnika. V nekaj vrstah je težko zajeti vse, toda pogledmo, kaj se da razbrati o kočevskem rudniku iz števil in letnic.

ZGODOVINA PRIPOVEDUJE

Pevi lastniki rudnika so bili bratje Ranzinger, ki so začeli rudnik raziskovati okrog leta 1950. O tem, koliko so takrat izkopal premoga, rudniška zgodovina moči, posebno že, ker so se vsi zapiski v zadnji vojni izgubili. Naslednja letnica, ki nekaj pove, je 1890. Takrat je rudnik kupila bivša Trboveljska premogovna družba. Sele takrat so začeli načrtneje kopati premog na površini, medtem ko so kopali jamski premog šele od leta 1900 naprej. Toda ne dolgo. Od leta 1926 do leta 1938 je delo počivalo. Zadnja vojna je rudnik tako opustila, da so ga čistili in obnovljali do sredine leta 1946.

KAKO SO KOPALI?

Po kapitalistično. Odkopavati so pričeli površinski kop od ene strani, jamo pa prav iz nasprotne. Tudi tehnološki proces v rudniku je slabo urejen, kar visoko dviga proizvodne stroške. Rudnik Kočevje je izkoriščala bivša Trboveljska družba s polno paro takrat, ko je bilo veliko povpraševanje po premogu. Proizvodnja na površinskem kopu se je namreč dala poljubno, brez tehnične škode prilagajati vsakokratnim potrebam tržišča. Ko so nastopale krize, je moral rudnik v Ko-

čevju prvi zmanjšati obratovanje. Prav zato se bivša Trboveljska premogovna družba ni mogla ponasati s kočevsko rudniško kolonijo, saj je bila najslabša izmed vseh njenih kolonij.

Po oseboitvi so nase oblasti hoteli rešiti stanovanjsko krizo. Zato so dale dve prazni vasi — Zeljne in Salko vas — v uporabo in v vzdrževanje rudarjem. S tem bi bila stanovanjska kriza nekako rešena, toda vzdrževalni stroški starih, razpadajočih kraskih hiš in bajt so iz leta v leto rasti tako, da so mnogo na boljšem om rudnik, ki so dobili po osvoboditvi kredite za nove stanovanjske kolonije.

KOLIKO DAJE PREMOGA

V stoletni zgodovini kočevskega rudnika so dosegli pravi letos v prvem četrtletju največje dnevene izkope. Rudnik je dal 500 ton premoga na dan. Največ je seveda morala dati jama, zato so zastarele naprave komaj ustrezale proizvodnji. Vsa strojna in električna oprema je dediščina modernijih rudnikov, ki je niso več rabili, ali pa izdelek majhne domače remončne delavnice. Toda pri vseh težavah je treba poudariti, da daje kočevski rudnik zelo dober rjav premog, ki ga posebno cenijo Jugoslovanske državne železnice.

ZAKAJ »PLAVA«?

Nikjer v Sloveniji ne vozijo premoga v rudnikih več s konji, kakor v kočevskem. Dva predpotopna bagerja iz ranjke Avstrije težko konkurirata modernim v ostalih rudnikih. Ob neurjih in plohah nenaodma odpeve vod iz Grosuplja in vse delo v rudniku stoji tudi po nekaj ur skupaj. Vodo še vedno vozijo iz mesta v rudniško

kolonijo. Delavstvo nima primernih, prostornih in zračnih stanovanj. Vse to in zaostala mehanizacija vpliva na proizvodnjo in ne daje kočevskim rudarjem tistega zaslužka, ki ga s svojim delom zaslužijo.

IN KOČEVSKI RUDARJI?

Pravi kočevski rudarji so pridni, sposobni in zavedni delavci. Prekaljeni v borbi za svobodo znajo mirno in pametno prenašati marsikatero nevarnost, ki v tem težkem in odgovornem poklicu niso redke. Po svojih osebnih, delavskem svetu in upravnem odboru sodelujejo pri reševanju perečih problemov podjetja, ki tarejo z vsa silo delovni kolektiv kočevskega rudnika.

V prostem času sodelujejo rudarji v rudniški »Svobodni bodiš pri pevskem krožku, gledališki družini, rudniški godbi ali pa pri eni izmed fizikturnih panog. Tako so s svojim delom v službi in izven nje uvrščajo med pomembne gospodarske in kulturne sile pri dviglo splošne življenjske ravni v vojni toliko prizadetega kočevskega okraja.

Rudnik je velikega gospodarskega pomena predvsem za kočevski okraj, saj zaposluje nad 650 ljudi. S svojimi družbenimi obveznostmi pa znatno pripomore k gradnji našega socialističnega gospodarstva. Moderno opremljen bi postal lahko eden izmed glavnih virov narodnega dohodka okraja.

Po razgovoru z Ing. Borisom Gostišem

Novoletno nagradno žrebanje z bogatimi dobitki se naglo približuje: ali ste poravnali zaostalo naročnino za »DOLENJSKI LIST«?

LOJZE ZUPANC: 14 VELIKI DNEVI Povest

Ostro je zapičil pogled v fašističnega komandanta in nekako iz navade, pa da ne bi po nepotrebnem podaljševal mučnega molka, je zajeljal: »Jaz... vendar ne vem, kako je zašlo to — — —« »Moiči, banditi! Lažeš!« je zakričal častnik s takšnim žolčnim glasom, da je od jeze v trenutku pozelenel v obraz.

Potlej se je obrnil k tolmaču in spregovoril z njim nekoliko besed v južnjaškem italijanskem narečju. Ded ni razumel niti besedice, o čem se pogovarjata. Toda saj ni bilo časa za razmišljanje, saj ni bilo časa! Vojak — tolmač ga je naskočil z vprašanjem:

»Saj ste vi Mike Stariha, ne?« Ded je molče pokimal z glavo. »Dobravliški kovač?« Spet je pokimal. »Tisti, ki ob belem dnevu poje partizanske posmi sredi vasi?«

Izpod namršnih sivih obrvi je strmel vanj in molčal. Čutil je, kako mu bobni po glavi od napetega razmišljanja.

»Kar priznajte! Vse, kar vas sprašuje komandant, je tomak dalje silil vanj. »Saj sami vidite: v rokah ima dožal, da se je učitelj Potočnik, ki je vče-

raj pobegnili, zatekel k vam. Povejte, kje se ubežnik skriva in vse bo dobro za vas.«

Ded je molčal, a glave ni sklonil. Pogled mu je begal nekam nad vrhove dreves v bližnji Veliki lozi. Iznenada mu je sunilo v misel, kaj bi nekaj bilo, če bi se zdajle partizani vrnili in se udarili s to svojatjo, ki kriči in ropo po vasi. Ob tej misli se mu je srce za nekaj hipov umirilo in v glavi je začutil olajšujočo praznino. Kakor bi odrezal, je potihnil vihar, ki mu je še pravkar bobnel po možganih. Sivi brki so zatrepotali v drobnem, komaj zaznavnem nasmehu, ki se je prikrajde na njegov obraz hkrati s toplo mislijo, ki se je vtihotapila v srce.

»Govorite!« je ponovil tolmač s toplim, hinavskim glasom. »Naš komandant vam objublja s svojo častno oficirsko besedo, da se vam ne bo zgodilo nič zalega, če boste po pravici povedali, kje se skriva učitelj Potočnik, kje se skrivajo partizani.«

Se vedno je molčal. Ah, saj je vedel, da bi bilo odveč, karkoli bi rekel.

»Pove naj, če in na tisti, ki je pel partizanske pesmi. Maestro Bastiani ga je slišal!« je skozi stianjene zobe zasikal oficir.

Tolmač je ponovil vprašanje v slovenskem jeziku.

On pa je molčal, trdovratno molčal. Kaj se dogaja s teboj, dedek Mike? Ali misliš, da boš z vztrajnim molkom odvrnil nesrečo, ki ti preti? Kaj bodo rekli borci, ko bodo zvedeli, da je dobavliški stari kovač odšel iz domače vasi kakor strahopetec? Ali se ne bo maščevanje fašistov razdivjalo nad vse Starihovo hišo, nad vso družino, če

ne boš prevzel krivde nase, ded? Ali misliš, da je tu mogoče še kaj spremeniti, zatajiti? Ali nisi pravkar slišal, da vse vedo? Ali nisi slišal, da te je fašistični učitelj Bastiani izdal in ovadil?

Da, Bastiani! Prekieto ime! Ko je zasljal njegovo ime, mu je v trenutku postalo vse jasno. Po žilah mu je zaplala kri in oči so mu zagorele v sovraštvo do tujih vojakov, do fašistov, ki teptajo vse, kar je slovenskega, zavednega.

»Ne, saj nima smisla, da bi se pretvarjal,« je pomislil in nekaj se je prelomilo v njem, da je globoko zavzdihnil. »Usojeno mi je,« je šlo skozenj spoznanje nekakše odpovedi. »Usodi ne ubežim,« je še pomislil, ko je tisti čas zagledal, da fašisti pri vseh sosednjih bajtah divje kriče in pehajo na sredino vasi sosede: mladega Zuglja, Stefaniča, Matkoviča in Rusa. Bose in v samih robačah so jih izvlekli iz hiš, jih odtrgali od domačih in zrinili v bližino vaškega kala, kjer so jih vojaki z nabitimi puškami, pripravljenimi na strel, obstopili kakor zločince.

»Ne, zdaj je res vseeno,« mu je šepetalo trepetajoče srce.

»Govori, starec!« je zdajci zakričal še tolmač, ki ga je minilo potrpljenje. »Sj pel partizanske pesmi?« »Če veste, kar vam je Bastiani povedal, čemu še vprašujete?« je ponosno dvignil glavo in zapičil pogled v okoli stoječe vojake.

»Basta!« je zatulil komandant in divje zamahnil z obema koncima preščinjene verige. Udaril je z njima deda po obrazu, da se je opotekel. Sive brke mu je pordečila vroča kri, ki je potekla iz rane na obrazu.

Zbrcali so ga k sosedom, ki so že bili zbrani pri kahu. Stali so tamkaj sredi domače vasi, za katero so trpeli in garali vse življenje. Pobešali so glave kakor klavna živina pred klavnico, ki nagonsko čuti svoj konec.

Potem se je vse ostalo zgodilo v dobrih petih minutah. Padla so rezka povelja oficirjev in vojaki so pričeli zažigati slamnate krove revnih dobavliških bajt, hlevov, skednjev in svinjakov. Bil je vroč, sončen dan in slama na strehah se je vnela kakor smodnik. V pičli minuti je gorelo polovico hiš v Dobravcih.

Tudi dedovo kovačnico so zažgali. Požar je divje vzplapolal po ostrešju, objel suhe letve, ki so gorele kakor vžigalice in strešniki so se pokajoč lomili ter pogrezali v dim in ogenj, ki je dvigal svoje rdečkaste roke, da bi dosegel bližnjo stanovanjsko hišo v svoj objem. Na vasi je vstal takšen jok prestrašenih otrok in takšen vrišč obupanih žensk, da so se celo nekaterim vojakom, ki v globini srca ljudem tega niso privoščili, ovlažile oči.

Fašisti so svoj barbarski posel odlično opravili. Vas je gorela. Oficirji so postrojili svoje čete in odšli, s seboj pa odgnali gospodarje, ki so jih bili pobrali v mirnih dobavliških domovih. Niti ena puška ni ves čas počila. Saj ni bilo treba. Volkovi so se zapodili v čredo mirnih ovac ter jih razgurali...

Po gorečih hlevih je mukala živina. Kokoši, ki jih gospodinjje še niso bile izpustile iz kurnic, so se z osmojenim perjem preplašeno kokodakajoče spreletavale po vasi in frfotale v plamene gorečih skednjev.